

Obsah

Zoznam autorov 4

Obsah 9

Zoznam skratiek 32

Predhovor 37

1. Základné perinatologické pojmy a perinatálna štatistika 39

Miroslav Korbel'

1.1 Zber perinatologických dát na Slovensku 39

1.2 Základné demografické pojmy 40

1.2.1 Pôrodnosť 40

1.2.2 Úhrnná plodnosť 41

1.2.3 Prirodzený prírastok obyvateľstva 41

1.2.4 Vek rodičiek 41

1.2.5 Perinatálna mortalita 41

1.2.5.1 Perinatálne obdobie 42

1.2.5.2 Perinatálna úmrtnosť 42

1.2.5.2.1 Mŕtvorodenosť 42

1.2.5.2.2 Včasná novorodenecká úmrtnosť 43

1.2.6 Novorodenecká úmrtnosť 43

1.2.7 Potrat 43

1.2.8 Perinatálna morbidita 44

1.2.9 Materská mortalita 45

1.2.9.1 Epidemiológia materskej úmrtnosti 45

1.2.9.2 Príčiny materskej úmrtnosti 47

1.2.9.3 Materská mortalita v SR 47

1.2.10 Závažná materská morbidita 48

1.2.10.1 Závažná akútna materská morbidita 48

1.2.10.1.1 Indikátory závažnej materskej morbidity sledované WHO 48

1.2.10.1.2 Prevalencia závažnej akútnej materskej morbidity 49

1.2.10.1.3 Hlavné sledované morbidity 49

1.2.10.1.4 Ostatné sledované morbidity 50

1.2.10.2 Závažná neskorá materská morbidita 51

2. Pôrodnícka anatómia 52

2.1 Evolučné poznámky k pôrodnému mechanizmu druhu *Homo sapiens* 52

Jozef Záhumenský

2.2 Anatomické poznámky 55

Eliška Kubíková, Andrej Breza

2.2.1 Tvrdé časti pôrodného kanála 55

2.2.2 Mäkké časti pôrodného kanála 56

2.2.3 Anatómia lebky novorodenca 58

3. Fyziológia tehotnosti 60

3.1 Stavba a funkcia placenty 60

Pavel Šuška

3.1.1 Vývoj ľudskej placenty 61

3.1.1.1 Včasný vývoj placenty 61

3.1.1.2 Vývoj placenty v druhom a treťom trimestri tehotnosti 62

3.1.2 Makroskopický vzhľad placenty 64

3.1.3 Funkcie placenty 65

3.1.3.1 Placenta ako endokrinný orgán 66

3.1.4 Patológia placenty 67

3.1.4.1 Placentárna insuficiencia 67

3.2 Zmeny stavby a funkcie orgánových systémov v tehotnosti 74

Adam Adamec, Jozef Záhumenský

3.2.1 Pohlavný trakt 76

3.2.1.1 Maternica 76

3.2.1.1.1 Usporiadanie svaloviny maternice 77

3.2.1.1.2 Veľkosť, tvar a pozícia maternice 77

3.2.1.1.3 Krvné zásobenie maternice 78

3.2.1.1.4 Kontrakčná schopnosť maternice 79

3.2.1.2 Krček maternice 79

3.2.1.3 Vaječníky 80

3.2.1.4 Vajíčkovody 80

3.2.1.5 Pošva 80

3.2.1.6 Vulva a hrádza 80

3.2.1.7 Prsník 80

3.2.2 Imunitný systém 82

3.2.3 Kardiovaskulárny systém 84

3.2.3.1 Srdce 84

3.2.3.1.1 Srdcové ozvy 84

3.2.3.1.2 Srdcový výdaj 84

3.2.3.2 Arteriálny krvný tlak a systémový cievy odpor 85

3.2.3.3 Venózný krvný tlak 85

3.2.4 Respiračný systém 87

3.2.4.1 Horné dýchacie cesty 87

3.2.4.2 Dolné dýchacie cesty 87

3.2.5 Metabolizmus 89

3.2.5.1 Metabolizmus cukrov 89

3.2.5.2 Metabolizmus tukov 89

3.2.5.3 Metabolizmus bielkovín 91

3.2.5.4 Metabolizmus vody 91

3.2.5.5 Metabolizmus minerálnych látok 91

3.2.5.5.1 Vápnik 91

3.2.5.5.2 Sodík, draslík, horčík 92

3.2.5.5.3 Jód 92

3.2.5.5.4 Železo 92

3.2.6 Gastrointestinálny trakt 94

3.2.6.1 Chuť do jedla 94

3.2.6.2 Ústna dutina 94

3.2.6.3 Žalúdok 94

3.2.6.4 Črevá 95

3.2.6.5 Pečeň 96

3.2.6.6 Žľezník a pankreas 96

3.2.7 Uropoetický trakt 97

3.2.7.1 Horné močové cesty 97

3.2.7.2 Močový mechúr 98

3.2.8 Zmeny endokrinného systému 99

3.2.8.1 Hypofýza. 99

3.2.8.2 Nadoblička 99

3.2.8.3 Renínovo-angiotenzínovo-aldosterónový
systém (RAAS). 99

3.2.8.4 Štítna žľaza 100

3.2.9 Pohybový systém 101

3.2.10 Koža a kožné adnexe. 103

3.2.11 Nervový systém 105

3.2.11.1 Centrálny nervový systém 105

3.2.11.1.1 Psychické zmeny v tehotenstve. 105

3.2.11.2 Periférny nervový systém 105

3.2.11.3 Zmysly 105

3.2.11.3.1 Zrak 105

3.2.11.3.2 Čuch a chuť 106

3.2.11.4 Spánok 106

3.2.12 Mikrobióm 107

3.2.12.1 Vaginálny mikrobióm 107

3.2.12.2 Črevný mikrobióm 107

3.2.12.3 Orálny mikrobióm 107

3.2.12.4 Placentárny mikrobióm 107

4. Klinicky orientovaná embryológia. 110

Ivan Varga, Zbyněk Tonar

4.1 Úvodné definície 112

4.2 Prehľad prenatalného vývinu človeka 113

4.3 Význam štúdia embryológie pre pôrodníkov 113

4.4 Úvaha na úvod – kedy sa začína ľudský život? 115

4.5 Prehľad vývinu pohlavných buniek. 115

4.5.1 Spermioγένéza a morfológia spermií. 116

4.5.1.1 Laboratórne vyšetrenie ejakulátu a mužský
faktor neplodnosti 118

4.5.2 Oogenéza a ovariálny cyklus 119

4.5.2.1 Vekom podmienený pokles počtu folikulov
a plodnosti u žien. 122

4.6 Oplodnenie a vznik zygoty 122

4.7 Prvý týždeň vývinu – brázdovanie zygoty
a implantácia blastocysty 126

4.8 Druhý týždeň vývinu – dvojvrstvový zárodkový štít . 130

4.9 Tretí týždeň vývinu – trojvrstvový zárodkový štít . . 131

4.10 Prehľad derivátov zárodkových listov a stručný
vývin orgánov 133

4.11 Klinicky dôležité poznámky k extraembryonálnym
štruktúram 140

4.12 Viacpočetná tehotnosť a mechanizmy vzniku
dvojčiat 143

4.12.1 Typy dvojčiat a ich plodové obaly. 143

4.12.2 Siamské dvojčatá, fetus in fetu, superfetácia
a superfekundácia 146

4.12.3 Vzťah medzi viacpočetnou graviditou
a asistovanou reprodukciou 147

4.13 Teratológia a embryoprotektívna kyselina listová . . 147

4.14 Krvný obeh plodu pred narodením a jeho zmeny
po narodení 149

4.14.1 Vznik prvých krvných ciev a krvných elementov . 149

4.14.2 Krvný obeh embrya 150

4.14.3 Fetálny krvný obeh 150

4.14.4 Zmeny krvného obehu po narodení. 152

5. Starostlivosť o tehotnú ženu 154

5.1 Prekoncepčná príprava 154

Jozef Záhumenský

5.1.1 Definícia a história. 154

5.1.2 Úskalia prekoncepčnej prípravy 155

5.1.3 Časovanie otehotnenia. 155

5.1.4 Preventívne a hygienické opatrenia 155

5.1.5 Suplementácia 155

5.1.6 Lieky 156

5.1.7 Abúzy. 156

5.1.7.1 Fajčenie tabaku 156

5.1.7.2 Alkohol. 156

5.1.8 Výživa 156

5.1.9 Očkovanie 157

5.1.10 Chronické ochorenia 157

5.1.10.1 Diabetes mellitus. 157

5.1.10.2 Hypertenzia 157

5.2 Diagnóza tehotnosti 159

Jozef Záhumenský

5.3 Anamnéza 160

Jozef Záhumenský

5.3.1 Rodinná anamnéza 160

5.3.2 Osobná anamnéza 160

5.3.3 Alergiologická anamnéza 161

5.3.4 Lieková anamnéza 161

5.3.5 Sociálna a pracovná anamnéza 161

5.3.6 Predchádzajúce tehotnosti 161

5.3.7 Terajšie ochorenie 161

5.4 Pôrodnícke vyšetrenie. 163

Jozef Záhumenský

5.4.1 Vyšetrenie pohľadom 163

5.4.2 Vyšetrenie vonkajšími hmatmi 163

5.4.3 Vyšetrenie vnútornými hmatmi 165

5.4.4 Auskultácia 166

5.5 Skriningové laboratórne vyšetrenia v tehotnosti . . . 168

Jozef Záhumenský

5.5.1 Krvný obraz 168

5.5.2 Testy na syfilis 169

5.5.3 Testy na hepatitídu typu B 169

5.5.4 Testy na hepatitídu typu C 169

5.5.5 Testy na toxoplazmózu 169

5.5.6 Testy na rubeolu. 169

5.5.7 Testy na HIV 169

5.5.8 Testy na cytomegalovírus.	169
5.5.9 Genetický laboratórny skrining.	169
5.5.10 Skrining preeklampsie.	170
5.5.11 Skrining latentných porúch funkcie štítnej žľazy .	170
5.5.12 Skrining tehotenskej cukrovky	170
5.5.13 Skrining izoimunizácie.	171
5.6 Molekulárnogenetické vyšetrenia v tehotnosti.	172
<i>Barbora Vlková, Peter Celec</i>	
5.6.1 Typy genetických porúch testovaných prenatalne. .	172
5.6.2 Prenatálne genetické testovanie	174
5.6.2.1 Prenatálne genetické skriningové testy	175
5.6.2.2 Prenatálna diagnostika	178
5.6.2.3 Metódy prenatálneho testovania	179
5.6.2.3.1 Karyotypizácia	179
5.6.2.3.2 FISH	179
5.6.2.3.3 CGH	179
5.6.2.3.4 PCR	180
5.6.2.3.5 Sangerovo sekvenovanie	182
5.6.2.3.6 NGS	183
5.6.2.3.7 WES.	184
5.7. Ultrazvuková diagnostika	186
<i>Róbert Dankovčík</i>	
5.7.1 Ultrazvuková diagnostika včasnej gravidity.	186
<i>Kamil Hatiar</i>	
5.7.1.1 Gestačný vak	187
5.7.1.2 Žltkový vak	187
5.7.1.3 Embryonálny pól a akcia srdca.	188
5.7.1.4 Amniálna dutina.	188
5.7.1.5 Určenie gestačného veku	188
5.7.1.6 Vývoj plodu v prvom trimestri gravidity	189
5.7.1.6.1 Embryonálne obdobie.	189
5.7.1.6.2 Fetálne obdobie	190
5.7.1.7 Normálny ultrazvukový nález na orgánoch v prvom trimestri.	190
5.7.1.7.1 Centrálny nervový systém	190
5.7.1.7.2 Hlava a krk	190
5.7.1.7.3 Hrudník	191
5.7.1.7.4 Brucho	191
5.7.1.7.5 Genitál	191
5.7.1.7.6 Končatiny	191
5.7.1.8 Viacplodová gravidita.	191
5.7.1.8.1 Etiológia.	192
5.7.1.8.2 Ultrazvuková diagnostika	192
5.7.1.8.3 Určenie chorionicity a amnionicity.	192
5.7.1.9 Súhrn.	193
5.7.2 Ultrazvuková diagnostika v prvom trimestri (11+0 – 13+6)	194
<i>Róbert Dankovčík, Kamil Hatiar, Sára Bargerová, Andrea Vašková</i>	
5.7.2.1 Kombinovaný test.	195
<i>Kamil Hatiar</i>	
5.7.2.1.1 Skrining aneuploidii.	195
5.7.2.1.1.1 Vek matky.	195

5.7.2.1.1.2 Biochémia materského séra	195
5.7.2.1.1.3 Ultrazvukové markery	196
5.7.2.1.1.3.1 Nuchálna translucencia	196
5.7.2.1.1.3.2 Nosová kosť.	197
5.7.2.1.1.3.3 Meranie srdcovej frekvencie plodu	198
5.7.2.1.1.3.4 Trikuspidálna chlopňa	198
5.7.2.1.1.3.5 Ductus venosus.	199
5.7.2.1.1.3.6 Frontomaxilárny uhol	200
5.7.2.1.2 Stanovenie gestačného veku	200
5.7.2.1.3 Viacplodová gravidita.	200
5.7.2.1.3.1 Skrining podľa veku matky	200
5.7.2.1.3.2 Skrining meraním hrúbky nuchálnej translucencie	200
5.7.2.1.3.3 Biochemický skrining.	200
5.7.2.2 Diagnostika niektorých veľkých fetálnych abnormalít	201
<i>Kamil Hatiar</i>	
5.7.2.3 Súhrn.	202
<i>Kamil Hatiar</i>	
5.7.2.4 Fetálna echokardiografia v prvom trimestri.	202
<i>Róbert Dankovčík</i>	
5.7.2.4.1 Indikácie na vyšetrenie	202
5.7.2.4.2 Paralelné zobrazenie fetálneho srdca v 2D a vo farebnom dopplerovskom móde	203
5.7.2.4.3 Záver.	206
5.7.2.5 Diagnostika rázštepov nervovej trubice v prvom trimestri.	207
<i>Róbert Dankovčík, Sára Bargerová</i>	
5.7.2.5.1 Definícia a typy spiny bifidy	207
5.7.2.5.1.1 Formy spina bifida aperta	207
5.7.2.5.2 Ultrasonografická diagnostika	208
5.7.2.5.2.1 Meranie intrakraniálnej translucencie.	208
5.7.2.5.2.2 Ďalšie ultrazvukové znaky	209
5.7.2.6 Diagnostika orofaciálnych rázštepov v prvom trimestri.	210
<i>Róbert Dankovčík</i>	
5.7.2.6.1 Klasifikácia	211
5.7.2.6.2 Diagnostika rázštepov pomocou 2D zobrazenia	212
5.7.2.6.3 Diagnostika rázštepov pomocou 3D	212
5.7.2.7 Skrining preeklampsie a FGR	213
<i>Andrea Vašková</i>	
5.7.2.7.1 Definícia	213
5.7.2.7.2 Etiopatogenéza	214
5.7.2.7.3 Profylaxia	214
5.7.2.7.4 Skrining	214
5.7.2.7.5 Ultrazvukové (USG) vyšetrenie uterínnej artérie v prvom trimestri tehotnosti	216
5.7.2.7.5.1 Metodika vyšetrenia	216
5.7.3 USG diagnostika v druhom trimestri	219
<i>Róbert Dankovčík, Svetlana Jánošová, Petra Turňová</i>	
5.7.3.1 Faciálne markery	220
<i>Svetlana Jánošová</i>	
5.7.3.1.1 Nosová kosť	221

5.7.3.1.2 Prenazálny edém	221	5.7.3.8.2 Gastroschíza.	251
5.7.3.1.3 Frontomaxilárny faciálny uhol.	222	5.7.3.8.3 Extrofia močového mechúra/kloaková extrofia, OEIS komplex	252
5.7.3.1.4 Index prefrontálneho priestoru (PFSR).	223	5.7.3.8.4 Cantrellova pentológia	253
5.7.3.2 Markery chromozómových aberácií	224	5.7.3.8.5 Limb-body wall complex/syndróm amniálnych pruhov.	254
<i>Svetlana Jánošová</i>		5.7.3.9 Vrodené vývojové chyby pľúc	254
5.7.3.2.1 Šijová riasa (Nuchal fold, NF)	224	<i>Svetlana Jánošová</i>	
5.7.3.2.2 Renálna pyelektázia.	226	5.7.3.9.1 Fetálne pľúca – embryológia	254
5.7.3.2.3 Hyperechogénne črevo	226	5.7.3.9.2 Prenatálne ultrazvukové vyšetrenie pľúc	254
5.7.3.2.4 Skrátene dlhých kostí	227	5.7.3.9.3 Pľúcna hypoplázia.	255
5.7.3.2.5 Aberantná pravá arteria subclavia (aberrant right subclavian artery, ARSA).	228	5.7.3.9.4 Kongenitálne pľúcne malformácie	257
5.7.3.2.6 Cysty plexus chorioideus	229	5.7.3.9.4.1 Kongenitálna cystická adenomatoidná malformácia pľúc (CCAM).	257
5.7.3.2.7 Hyperechogénny kardiálny fókus (echogenic intracardiac focus, EIF)	230	5.7.3.9.4.2 Bronchopulmonálna sekvestrácia (BPS)	258
5.7.3.3 Fetálna echokardiografia	230	5.7.3.9.4.3 Iné pľúcne abnormality	259
<i>Róbert Dankovčík</i>		5.7.3.9.5 Syndróm vrodenej obštrukcie horných dýchacích ciest (CHAOS)	259
5.7.3.3.1 Nastavenie ultrazvukového prístroja	230	5.7.3.9.6 Kongenitálny hydrotorax	260
5.7.3.3.1.1 Výber sondy.	231	5.7.3.9.7 Kongenitálna diafragmatická hernia (congenital diaphragmatic hernia, CDH).	261
5.7.3.3.1.2 Zväčšenie srdca.	231	5.7.3.10 Vrodené vývojové chyby uropoetického systému	262
5.7.3.3.1.3 Dynamický rozsah	231	<i>Svetlana Jánošová</i>	
5.7.3.3.1.4 Fokusácia	231	5.7.3.10.1 Embryonálny vývoj uropoetického systému	262
5.7.3.3.1.5 Tissue harmonic imaging (THI).	231	5.7.3.10.2 Fetálny uropoetický systém v ultrazvukovom obraze	263
5.7.3.3.1.6 Farba obrazu	232	5.7.3.10.3 Klasifikácia abnormalít uropoetického systému	264
5.7.3.3.1.7 Cross Beam, sono CT, Compound Imaging.	232	5.7.3.10.3.1 Obštrukčné abnormality močových ciest.	264
5.7.3.3.1.8 X-Res, Speckle Reduction Imaging, sono MR	232	5.7.3.10.3.1.1 Tranzientná dilatácia	265
5.7.3.3.1.9 Záver.	232	5.7.3.10.3.1.2 Obštrukcia ureteropelvickej junkcie (UPJ)	265
5.7.3.3.2 Vyšetrenie fetálneho srdca vo štvordutinovej projekcii v 10 krokoch	232	5.7.3.10.3.1.3 Obštrukcia ureterovezikálnej junkcie (UVJ)	265
5.7.3.3.3 Indikácie superkonziliárneho echokardiografického vyšetrenia plodu	236	5.7.3.10.3.1.4 Zdvojený vývodný systém s ureterokélou	265
5.7.3.3.4 Abnormality výtokových traktov.	236	5.7.3.10.3.1.5 Vezikouretrálny reflux (VUR)	266
5.7.3.4 Markery CNS	237	5.7.3.10.3.1.6 Obštrukcia dolných močových ciest (LUTO)	266
<i>Róbert Dankovčík</i>		5.7.3.10.3.2 Neobštrukčné abnormality močových ciest	268
5.7.3.4.1 Corpus callosum.	237	5.7.3.10.3.2.1 Renálna agenéza	268
5.7.3.4.2 Ventrikulomegália	239	5.7.3.10.3.2.2 Renálna ektopia	269
5.7.3.4.3 Mozoček	240	5.7.3.10.3.2.3 Cystické ochorenia obličiek (dysplázia obličiek)	270
5.7.3.4.4 Cavum septi pellucidi	240	5.7.3.10.3.2.4 Hyperechogénne obličky	271
5.7.3.5 Genetický sonogram	242	5.7.3.10.3.2.5 Neobštrukčné abnormality močovodu a močového mechúra	272
<i>Róbert Dankovčík</i>		5.7.3.11 Vrodené vývojové chyby gastrointestinálneho traktu	272
5.7.3.6 Diagnostika orofaciálnych rázštepov.	244	<i>Petra Turňová</i>	
<i>Róbert Dankovčík</i>		5.7.3.11.1 Ezofágová atrézia (EA) a tracheoezofágová fistula	272
5.7.3.7 Diagnostika rázštepových ochorení nervovej trubice v druhom trimestri.	246	5.7.3.11.2 Duodenálna atrézia	273
<i>Róbert Dankovčík</i>		5.7.3.11.3 Jejunoileálna atrézia	273
5.7.3.7.1 3D ultrazvuk	247	5.7.3.11.4 Obštrukcia hrubého čreva.	273
5.7.3.7.2 Fetálne MR	247	5.7.3.11.5 Hyperechogénne črevo	274
5.7.3.7.3 Manažment	248	5.7.3.11.6 Mekóniový ileus	274
5.7.3.7.3.1 Postnatálna terapia	248	5.7.3.11.7 Volvulus	274
5.7.3.7.3.2 Prenatálna chirurgia	248		
5.7.3.8 Defekty prednej brušnej steny a močového mechúra.	249		
<i>Svetlana Jánošová</i>			
5.7.3.8.1 Omfalokéla.	249		

5.7.3.11.8 Enterické duplikačné cysty	274
5.7.3.11.9 Mezenterické cysty	274
5.7.3.11.10 Hepatálne anomálie	274
5.7.3.12 Skeletové dysplázie	274

Petra Turňová

5.7.3.12.1 Lebka	275
5.7.3.12.2 Chrbtica	275
5.7.3.12.3 Končatiny	275
5.7.3.12.4 Panva	276
5.7.3.12.5 Pohyby plodu	276
5.7.3.12.6 Asociované patológie	276
5.7.3.12.7 Tanatoforická dysplázia	276
5.7.3.12.8 Achondrogenéza	276
5.7.3.12.9 Osteogenesis imperfecta typ 2	276
5.7.3.12.10 Kongenitálna hypofosfatázia	276
5.7.3.12.11 Kampomelická dysplázia	277
5.7.3.12.12 Ateloosteogenéza	277
5.7.3.12.13 Diastrofická dysplázia	277
5.7.3.12.14 Syndróm krátkych rebier s polydaktýliou (short-rib polydactyly syndrome)	277
5.7.3.12.15 Chondrodysplasia punctata	277
5.7.4 Ultrazvuková diagnostika v treťom trimestri	278

Petra Turňová

5.7.4.1 Vrodené vývojové chyby diagnostikovateľné v treťom trimestri	278
5.7.4.1.1 Ovariálne cysty	278
5.7.4.1.2 Achondroplázia	278
5.7.4.1.3 Hypospádia	278
5.7.4.1.4 Hydrometrocolpos	279
5.7.4.1.5 Perinatálne cerebrovaskulárne príhody	279
5.7.4.1.6 Fetálne tumory	279
5.7.4.1.7 Syndróm megacystis-microcolon-intestinálnej hypoperistaltiky	279
5.7.4.1.8 Aneurizma veny Galeni	279
5.7.4.1.9 Ascites	280
5.7.4.1.10 Mikrocefália a makrocefália	280
5.7.4.1.11 Dakrocystokéla	280
5.7.4.1.12 Gastrointestinálny trakt	280

5.7.5 Skríning rastovej reštrikcie plodu v druhom a treťom trimestri tehotnosti	281
--	-----

Róbert Dankovčík

5.7.5.1 Rastová reštrikcia a fetálne programovanie chorôb v dospelosti	283
5.7.6 Elastografia krčka maternice	285
<i>Svetlana Jánošová</i>	
5.7.6.1 Mechanické vlastnosti krčka maternice	285
5.7.6.2 Fyzikálne princípy elastografie	285
5.7.6.3 Metódy elastografie	285
5.7.6.4 Hodnotenie elastografie	287
5.7.6.5 Použitie elastografie v praxi	287
5.7.6.5.1 Dozrievanie krčka maternice (ripening)	287
5.7.6.5.2 Predčasný pôrod	287
5.7.6.5.3 Cervikálna inkompetencia	287

5.7.6.5.4 Indukcia pôrodnej činnosti	288
5.7.7 Patológie placenty a pupečníka v ultrazvukovom obrazu	289

Petra Turňová

5.7.7.1 Placentárne cysty	289
5.7.7.2 Chorioangióm	289
5.7.7.3 Placentárna dichotómia	290
5.7.7.4 Placentárna mezenchymálna dysplázia	290
5.7.7.5 Placenta membranacea	290
5.7.7.6 Kalcifikácie placenty	290
5.7.7.7 Vasa praevia	290
5.7.7.8 Abrupcia placenty	291
5.7.7.9 Placenta praevia	291
5.7.7.10 Placenta accreta spektrum	291
5.7.7.11 Dvojcievny pupečník	292
5.7.7.12 Cysty pupečníka	292
5.7.7.13 Varix pupečníka	292

5.8 Využitie magnetickej rezonancie a počítačovej tomografie v tehotenstve	293
---	-----

Michaela Jezberová

5.8.1 Úvod	293
5.8.2 Princíp magnetickej rezonancie a počítačovej tomografie, bezpečnosť metód a biologické efekty	294
5.8.3 Optimálne časovanie MR vyšetrenia počas tehotenstva	295
5.8.4 Výhody a limitácie fetálneho MR v porovnaní s USG	296
5.8.5 Indikácie fetálneho MR vyšetrenia	296
5.8.6 Využitie MR metódy v hodnotení patológie uteru a placenty	299
5.8.7 Využitie MR metódy v hodnotení patologických útvarov v panve	301
5.8.8 Využitie MR metódy pri patologických stavoch abdómenu a panvy bez súvislosti s tehotenstvom	302
5.8.9 Zobrazovanie onkologických ochorení počas tehotenstva	303
5.8.10 Zobrazovanie neurologických ochorení v tehotenstve, trombembolizmus	303
5.9 Kardiotokografia (CTG)	305

Jozef Záhumenský

5.9.1 Regulácia srdcovej činnosti plodu	305
5.9.1.1 Baroreceptorová regulácia	305
5.9.1.2 Chemoreceptorová regulácia	306
5.9.1.3 Regulácia autonómnym nervovým systémom . . .	306
5.9.1.4 Hormonálna regulácia	306
5.9.1.4.1 Renínovo-angiotenzínový systém (RAS)	306
5.9.1.4.2 Vazopresín	306
5.9.1.4.3 Nátriuretické peptidy	306
5.9.2 Princíp kardiotokografie	306
5.9.3 Non stres test (NST)	306
5.9.3.1 Computerised CTG (cCTG)	307
5.9.4 Intrapartálny CTG záznam	308
5.9.4.1 Bazálna frekvencia	308
5.9.4.2 Krátkodobá variabilita	309

5.9.4.3 Periodické javy	309	5.15.2.1 Variabilita vo farmakokinetike (FK) medzi pohlaviami	334
5.9.5 Dôležité poznámky pri hodnotení CTG záznamu . .	311	5.15.2.1.1 Absorpcia	334
5.9.5.1 Poloha matky	311	5.15.2.1.2 Distribúcia	335
5.9.5.2 Spôsob snímania oziev	312	5.15.2.1.3 Metabolizmus	335
5.9.5.3 Zaznamenávanie kontrakcií.	312	5.15.2.1.4 Exkrécia	336
5.9.5.4 Lieky, drogy	312	5.15.2.2. Variabilita vo farmakodynamike medzi pohlaviami	336
5.9.5.5 Zápis záznamu.	312	5.15.3. Kontrola terapie, terapeutické monitorovanie koncentrácií liekov	337
5.9.5.6 Limity metódy.	312	5.15.4 Faktory ovplyvňujúce pôsobenie liečiva na plod . .	339
5.10 Ostatné metódy intrapartálneho monitorovania stavu plodu	315	5.15.4.1 Materské a placentárne faktory.	339
<i>Jozef Záhumenský</i>		5.15.4.1.1 Fyziologické zmeny počas gravidity	339
5.10.1 Stanovenie pH vo vzorke fetálnej krvi podľa Salinga (Fetal blood sampling – FBS)	315	5.15.4.1.2 Zmeny farmakokinetiky počas gravidity . . .	340
5.10.2 Intrapartálna fetálna pulzná oxymetria	316	5.15.4.1.2.1 Zmeny absorpcie	340
5.10.3 Analýza ST segmentu (STAN)	316	5.15.4.1.2.2 Zmeny distribúcie	341
5.11 Oxytocínový záťažový test (OZT).	318	5.15.4.1.2.3 Zmeny metabolizmu.	342
<i>Jozef Záhumenský</i>		5.15.4.1.2.4 Zmeny exkrécie	342
5.12 Biofyzikálny profil plodu (BPP).	320	5.15.4.1.3 Vplyv fetoplacentárnej jednotky na farmakokinetiku	343
<i>Jozef Záhumenský</i>		5.15.4.1.4 Transplacentárny prenos látok	343
5.13 Poradenstvo v tehotnosti	322	5.15.4.1.5 Zmeny farmakodynamiky počas gravidity. . .	345
<i>Barbora Balažovjehová, Jozef Záhumenský</i>		5.15.4.2 Faktory lieku.	345
5.13.1 Strava v tehotenstve.	323	5.15.4.2.1 Hodnotenie teratogénneho rizika liekov	346
5.13.1.1 Hmotnostný prírastok.	323	5.15.4.2.2 Vlastnosti lieku ovplyvňujúce prechod cez placentu.	347
5.13.1.2 Energetický príjem	323	5.15.5 Voľnopredajné lieky, výživové doplnky a rastlinné prípravky v priebehu tehotenstva	348
5.13.1.3 Makronutrienty	323	5.15.6 Podávanie liekov v gravidite.	348
5.13.1.4 Mikronutrienty.	324	5.15.7 Záver a odporúčania do praxe.	348
5.13.1.5 Tekutiny	324	5.16 Invazívne diagnostické výkony v prenatalnej diagnostike	351
5.13.1.6 Nevhodné potraviny	324	<i>Martin Gábor</i>	
5.13.2 Šport a telesné aktivity	325	5.16.1 Amniocentéza	352
5.13.3 Sexuálny život	327	5.16.1.1 Úvod, definícia	352
5.13.3.1 Fyziologické nerizikové tehotenstvá	327	5.16.1.2 Indikácie	352
5.13.3.2 Rizikové tehotenstvá	328	5.16.1.3 Charakteristika metódy a princípy odberu plodovej vody	353
5.13.3.3 Placenta previa	328	5.16.1.4 Komplikácie a riziká AMC	356
5.13.3.4 Sexuálna aktivita ako spôsob indukcie pôrodu u potermínových tehotných	328	5.16.1.5 Problematika skorých amniocentéz (early amniocentesis)	358
5.13.3.5 Sexuálna aktivita v popôrodnom období.	328	5.16.1.6 Základné princípy genetického vyšetrenia vzoriek PV	358
5.14 Očkovanie v tehotnosti.	330	5.16.1.7 Špecifická amniocentézy u viacpočetných gravidít	359
<i>Miroslav Kotek</i>		5.16.2 Choriónová biopsia – choriocentéza (CVS – chorionic villus sampling)	361
5.14.1 Úvod	330	5.16.2.1 Úvod, definícia	361
5.14.2 Princíp očkovania tehotných	330	5.16.2.2 Indikácie	361
5.14.3 Očkovanie proti chrípke	331	5.16.2.3 Princípy metódy	361
5.14.4 Očkovanie proti čiernemu kašľu.	331	5.16.2.3.1 Transcervikálny odber (TC)	362
5.14.5 Očkovanie proti vírusovej hepatitíde A.	332	5.16.2.3.2 Transabdominálny odber (TA)	362
5.14.6 Očkovanie proti vírusovej hepatitíde B.	332	5.16.2.4 Riziká CVS	363
5.14.7 Očkovanie proti meningitíde (meningokokovej a pneumokokovej)	332		
5.14.8 Očkovanie proti SARS-CoV-2	332		
5.15 Farmakoterapia v gravidite	333		
<i>Monika Laššánová</i>			
5.15.1 Úvodné poznámky pre podávanie liekov v tehotnosti	333		
5.15.2 Rozdiely medzi mužom a ženou	334		

5.16.2.5 Laboratórne spracovanie materiálu a výsledky CVS	364
5.16.2.6 Interpretácia výsledkov CVS	364
5.16.2.7 CVS pri viacpočetnej tehotnosti	365
5.16.3 Kordocentéza	365
5.16.3.1 Úvod a definícia	365
5.16.3.2 Indikácie	366
5.16.3.3 Princípy kordocentézy	367
5.16.3.4 Riziká a komplikácie	369
5.17 Fyzioterapia v gravidite a po pôrode	376
<i>Tereza Šimovičová, Miroslav Korbel'</i>	
5.17.1 Telesné zmeny vo fyziologickom tehotenstve ovplyvniteľné cvičením	376
5.17.2 Význam cvičenia v gravidite	377
5.17.2.1 Všeobecné zásady cvičenia v tehotenstve	378
5.17.2.2 Športové aktivity vhodné v gravidite	378
5.17.3 Cvičenie v gravidite	380
5.17.4 Fyzioterapia po pôrode	381
5.17.5 Diastáza priamych brušných svalov (DRA – diastasis rectus abdominis)	381
5.17.6 Inkontinencia moču	382
6. Riziková a patologická gravidita	384
6.1 Ochorenia špecifické pre tehotné	384
6.1.1 Úvod	384
<i>Jozef Záhumenský</i>	
6.1.2 Včasná gestóza	385
<i>Jozef Záhumenský</i>	
6.1.2.1 Hyperemesis gravidarum	385
6.1.2.2 Ptyalismus gravidarum	386
6.1.3 Preeklampsia, eklampsia, HELLP syndróm	387
<i>Erik Dosedla</i>	
6.1.3.1 Úvod	387
6.1.3.2 Definícia a rozdelenie	388
6.1.3.3 Etiopatogenéza	389
6.1.3.3.1 Úloha angiogénnych a antiangiogénnych faktorov v etiopatogenéze preeklampsie	389
6.1.3.4 Rizikové faktory preeklampsie	390
6.1.3.5 Klinické prejavy	390
6.1.3.6 Predikcia preeklampsie	391
6.1.3.6.1 Využitie angiogénnych faktorov	391
6.1.3.6.2 Využitie adhezívnych molekúl	392
6.1.3.6.3 Využitie prozápalových chemokínov	392
6.1.3.7 Skrining preeklampsie	392
6.1.3.7.1 Skrining v I. trimestri (11. – 13. gestačný týždeň)	392
6.1.3.7.2 Skrining v II. trimestri (20. – 22. gestačný týždeň)	392
6.1.3.7.3 Skrining v III. trimestri (30. – 33. gestačný týždeň)	392
6.1.3.8 Manažment preeklampsie, vedenie pôrodu	393
6.1.3.8.1 Pôrod	394

6.1.3.8.2 Súčasné možnosti medikamentózneho ovplyvnenia	394
6.1.3.8.2.1 Aspirín v úlohe prevencie	394
6.1.3.8.2.2 Statíny	394
6.1.3.8.2.3 siRNA downregulácia sFlt-1	394
6.1.3.8.2.4 Rekombinantný alfa-1-mikroglobulín (A1M)	395
6.1.3.9 Komplikácie preeklampsie	395
6.1.3.9.1 Poškodenie obličiek	395
6.1.3.9.2 Pľúcny edém	395
6.1.3.9.3 Koagulopatia	395
6.1.3.9.4 Dlhodobé dôsledky preeklampsie pre matku a plod	395
6.1.3.10 HELLP syndróm	395
6.1.3.10.1 Definícia	395
6.1.3.10.2 Výskyt	396
6.1.3.10.3 Rizikové faktory	396
6.1.3.10.4 Etiopatogenéza	396
6.1.3.10.5 Klinická manifestácia	396
6.1.3.10.6 Laboratórne parametre	396
6.1.3.10.6.1 Hemolýza	396
6.1.3.10.6.2 Elevácia hepatálnych enzýmov	397
6.1.3.10.6.3 Trombocytopénia	397
6.1.3.10.7 Diferenciálna diagnostika	397
6.1.3.10.8 Klasifikácia HELLP	397
6.1.3.10.9 Komplikácie	397
6.1.3.10.10 Materská morbidita a mortalita	398
6.1.3.10.11 Terapia	398
6.1.3.10.11.1 Možnosti využitia kortikoidov v liečbe HELLP syndrómu	398
6.1.3.10.12 Prognóza	398
6.1.4 Ochorenia tráviaceho traktu a pečene súvisiace s tehotenstvom	400
<i>Zuzana Zelinková</i>	
6.1.4.1 Vracanie a hyperemesis gravidarum	400
6.1.4.2 Gastroezofágová refluxná choroba – GERD	401
6.1.4.3 Obstipácia	401
6.1.4.4 Intrahepatálna tehotenská cholestáza	402
6.1.4.5 Poškodenie pečene v súvislosti s preeklampiou, eklampiou a HELLP syndrómom	403
6.1.4.6 Akútna tehotenská steatóza	404
6.1.5 Gestačný diabetes mellitus	406
<i>Peter Jackuliak, Miriam Avramovová</i>	
6.1.5.1 Úvod	406
6.1.5.2 Definícia a patogenéza	406
6.1.5.3 Skrining a diagnostika	408
6.1.5.4 Liečba	409
6.1.5.5 Popôrodná starostlivosť o ženy s GDM	410
6.1.5.6 Novšie možnosti prevencie GDM	411
6.2. Najčastejšie chronické ochorenia matky komplikujúce tehotenstvo	413
6.2.1 Ochorenia kardiovaskulárneho systému	413
<i>Jozef Kalužay</i>	

6.2.1.1 Úvod	413
6.2.1.2 Prekoncepčná príprava a plánovanie tehotnosti.	414
6.2.1.3 Vedenie pôrodu a indikácie cisárskeho rezu	414
6.2.1.4 Adaptácia kardiovaskulárneho aparátu počas gravidity	416
6.2.1.5 Odhad kardiovaskulárneho rizika, multidisciplinárny tím	416
6.2.1.6 Diagnostika kardiovaskulárnych ochorení v gravidite	417
6.2.1.7 Diferenciálna diagnostika dyspnoe.	418
6.2.1.8 Srdcové zlyhávanie a pľúcny edém v gravidite	419
6.2.1.8.1 Prevencia srdcového zlyhávania v gravidite.	419
6.2.1.8.2 Liečba srdcového zlyhávania v gravidite	420
6.2.1.9 Kardiomyopatia tehotných (peripartálna kardiomyopatia)	420
6.2.1.10 Ischemická choroba srdca v gravidite	421
6.2.1.11 Ochorenia aorty v gravidite.	421
6.2.1.12 Pľúcna hypertenzia v gravidite	422
6.2.1.13 Vrodené a získané srdcové chyby u tehotnej.	422
6.2.1.14 Antikoagulačná liečba v tehotnosti.	422
6.2.1.15 Arytmie v gravidite	423
6.2.2 Hypertenzné ochorenia v gravidite.	424
<i>Erik Dosedla</i>	
6.2.2.1 Klasifikácia.	424
6.2.2.2 Patofyziológia	425
6.2.2.3 Cieľový krvný tlak.	425
6.2.2.4 Domáci monitoring krvného tlaku	425
6.2.2.5 Terapia závažnej hypertenzie (hypertenzná kríza)	425
6.2.2.6 Terapia nezávažnej hypertenzie	426
6.2.3 Ochorenia respiračného systému	428
<i>Štefan Laššán</i>	
6.2.3.1 Zmeny v respiračnom systéme v súvislosti s tehotenstvom	430
6.2.3.2 Vyšetrenie respiračného systému v tehotenstve	430
6.2.3.2.1 Anamnéza	430
6.2.3.2.2 Fyzikálne vyšetrenie	431
6.2.3.2.3 Špecifické vyšetrenia zamerané na respiračný systém.	432
6.2.3.3 Kašeľ a dýchavica ako hlavné klinické príznaky respiračných ochorení	433
6.2.3.3.1 Kašeľ.	433
6.2.3.3.2 Dýchavica	433
6.2.3.4 Tehotenstvo, pôrod a respiračné ochorenia	435
6.2.3.4.1 Priedušková astma	435
6.2.3.4.1.1 Charakteristika ochorenia	435
6.2.3.4.1.2 Tehotenstvo u ženy s astmou	435
6.2.3.4.1.3 Manažment astmy v tehotenstve.	436
6.2.3.4.1.4 Exacerbácia astmy v tehotenstve	439
6.2.3.4.2 Cystická fibróza	440
6.2.3.4.2.1 Charakteristika ochorenia	440
6.2.3.4.2.2 Tehotenstvo u ženy s cystickou fibrózou	441
6.2.3.4.2.3 Pôrod u ženy s cystickou fibrózou	443

6.2.3.4.3 Reštrikčné ochorenia pľúc v tehotenstve	443
6.2.3.4.3.1 Charakteristika ochorení.	443
6.2.3.4.3.2 Tehotenstvo u ženy s kyfioskoliózou	444
6.2.3.4.3.3 Tehotenstvo ženy s neuromuskulárnym ochorením.	444
6.2.3.4.3.4 Tehotenstvo u žien s difúznou intersticiálnou chorobou pľúc.	444
6.2.3.4.3.5 Tehotenstvo u žien so sarkoidózou	445
6.2.3.4.3.6 Manažment tehotných žien s reštrikčnými ochoreniami pľúc	446
6.2.3.4.3.7 Pôrod u pacientky s reštrikčným ochorením pľúc	446
6.2.3.4.4 Respiračné infekcie v tehotenstve	446
6.2.3.4.4.1 Charakteristika ochorení	446
6.2.3.4.4.2 Zmeny organizmu ženy počas tehotenstva podmienujúce odpoveď na infekciu respiračného systému.	446
6.2.3.4.4.3 Akútna bronchitída v tehotenstve	447
6.2.3.4.4.4 Pneumónia v tehotenstve.	448
6.2.3.4.4.5 Chrápka v tehotenstve	450
6.2.3.4.4.6 Pneumónia spôsobená vírusom ovčích kiahní v tehotenstve	451
6.2.3.4.4.7 COVID-19 v tehotenstve.	451
6.2.3.4.4.7.1 Charakteristika ochorenia	451
6.2.3.4.4.7.2 Tehotenstvo u ženy s ochorením COVID-19	451
6.2.3.4.4.7.3 Diagnostika ochorenia COVID-19	453
6.2.3.4.4.7.4 Liečba COVID-19 v tehotenstve	453
6.2.3.4.4.7.5 Pôrod u pacientky s COVID-19	454
6.2.3.4.4.7.6 Prevencia COVID-19 v tehotenstve	455
6.2.3.4.5 Tuberkulóza v tehotenstve	455
6.2.3.4.5.1 Charakteristika ochorenia	455
6.2.3.4.5.2 Tehotenstvo u žien s tuberkulózou.	456
6.2.3.4.5.3 Liečba tuberkulózy v tehotenstve	456
6.2.3.4.6 Poruchy dýchania súvisiace so spánkom	457
6.2.3.4.6.1 Charakteristika ochorení.	457
6.2.3.4.6.2 Poruchy dýchania súvisiace so spánkom v tehotenstve	457
6.2.3.4.6.3 Diagnostika porúch dýchania súvisiacich so spánkom v tehotenstve	458
6.2.3.4.6.4 Liečba porúch dýchania súvisiacich so spánkom v tehotenstve	458
6.2.3.4.6.5 Pôrod u pacientky s poruchou dýchania súvisiacou so spánkom	458
6.2.3.4.7 Iné patologické stavy spojené s postihnutím dýchacieho systému v tehotenstve	459
6.2.3.4.7.1 Aspirácia žalúdočného obsahu	459
6.2.3.4.7.2 Embolizácia plodovou vodou	459
6.2.3.4.7.3 Pľúcna trombembólia	459
6.2.3.4.7.4 Pľúcny edém navodený tokolytikami	459
6.2.3.4.7.5 Pneumotorax a pneumomediastínium	460
6.2.3.4.8 Bezpečnosť niektorých často používaných liekov v tehotenstve a počas dojčenia na liečbu respiračných ochorení	460

6.2.4 Ochorenia tráviaceho traktu a pečene	464
<i>Zuzana Zelinková</i>	
6.2.4.1 Cirhóza pečene.	465
6.2.4.2 Autoimunitné ochorenia pečene	466
6.2.4.3 Vírusové hepatitídy	466
6.2.4.4 Gravidita u pacientky po transplantácii pečene . .	467
6.2.4.5 Nešpecifické zápalové ochorenia čreva	467
6.2.4.5.1 Liečba IBD v perikoncepčnom období a v gravidite	468
6.2.4.5.2 Spôsob a vedenie pôrodu	468
6.2.5 Ochorenia endokrinného systému	470
<i>Juraj Payer, Patrícia Páleníková, Martin Kužma, Jana Kollerová, Adriana Bednárová, Peter Jackuliak</i>	
6.2.5.1 Endokrinné poruchy ovplyvňujúce reprodukciu. .	471
6.2.5.1.1 Choroby hypotalamu a hypofýzy	471
6.2.5.1.1.1 Deficit hormonálnej produkcie hypotalamu . .	471
6.2.5.1.1.2 Deficit hormonálnej produkcie hypofýzy – hypopituitarizmus	472
6.2.5.1.1.2.1 Adenómy hypofýzy hormonálne aktívne i inaktívne.	474
6.2.5.1.1.2.2 Karcinóm hypofýzy a hypofyzárne metastázy	479
6.2.5.1.1.2.3 Kraniofaryngeóm.	479
6.2.5.1.1.2.4 Lymfocytárna hypofyzitída	479
6.2.5.1.1.2.5 Syndróm neadekvátnej sekrécie antidiuretického hormónu (SIADH)	480
6.2.5.1.2 Ochorenia štítnej žľazy	480
6.2.5.1.2.1 Primárna hypertyreóza.	480
6.2.5.1.2.2 Primárna hypotyreóza	480
6.2.5.1.2.2.1 Autoimunitná tyreoiditída	482
6.2.5.1.2.3 Skríning tyreopatií v gravidite.	482
6.2.5.1.3 Adrenálne choroby	483
6.2.5.1.3.1 Cushingov syndróm.	483
6.2.5.1.3.2 Kongenitálna adrenálna hyperplázia (CAH) .	484
6.2.5.2 Endokrinné poruchy v gravidite	485
6.2.5.2.1 Hypofyzárne choroby v gravidite a laktácii . .	485
6.2.5.2.1.1 Hypopituitarizmus	485
6.2.5.2.1.2 Adenómy hypofýzy	486
6.2.5.2.1.3 Prolaktinóm	486
6.2.5.2.1.4 Akromegália.	487
6.2.5.2.1.5 Cushingova choroba	488
6.2.5.2.2 Ochorenia štítnej žľazy v gravidite	488
6.2.5.2.2.1 Hypertyreóza v gravidite.	488
6.2.5.2.2.1.1 Liečba hypertyreózy v gravidite.	489
6.2.5.2.2.2 Primárna hypotyreóza	490
6.2.5.2.2.2.1 Liečba hypotyreózy v gravidite	491
6.2.5.2.2.3 Manažment uzlovej strumy a karcinómu štítnej žľazy v gravidite	491
6.2.5.2.2.4 Postpartálna tyreoiditída.	491
6.2.5.2.2.5 Jódová profylaxia v gravidite	491
6.2.5.2.3 Adrenálne choroby	492
6.2.5.2.3.1 Kongenitálna adrenálna hyperplázia (CAH) .	492
6.2.5.2.3.2 Adrenálna insuficiencia.	493
6.2.5.2.3.3 Cushingov syndróm.	494

6.2.5.2.3.4 Feochromocytóm	495
6.2.5.2.3.5 Primárny aldosteronizmus	495
6.2.6 Pregestačný diabetes mellitus a tehotenstvo	497
<i>Peter Jackuliak, Miriam Avramová</i>	
6.2.6.1 Úvod	498
6.2.6.2 Zmeny v regulácii metabolizmu v tehotnosti . . .	498
6.2.6.2.1 Zmeny v metabolizme sacharidov	498
6.2.6.2.2 Zmeny v metabolizme tukov a bielkovín.	500
6.2.6.3 Úloha placenty v metabolizme	500
6.2.6.4 Riziká preexistujúceho diabetu mellitu v tehotnosti pre plod	501
6.2.6.4.1 Prvý trimester.	501
6.2.6.4.2 Druhý a tretí trimester	502
6.2.6.4.3 Neskoré popôrodné komplikácie	502
6.2.6.5 Riziká preexistujúceho diabetu mellitu v tehotnosti pre matku.	502
6.2.6.5.1 Orgánové komplikácie DM a ich vplyv na priebeh tehotnosti.	503
6.2.6.6 Sledovania diabetičiek v tehotnosti	504
6.2.6.7 Špecifiká liečby preexistujúceho diabetu mellitu v gravidite	505
6.2.6.8 Monitoring diabetičky počas pôrodu	506
6.2.7 Ochorenia močového traktu.	507
<i>Pavel Doležal, Jozef Záhumenský</i>	
6.2.7.1 Fyziologické zmeny močového traktu v tehotnosti	507
6.2.7.2 Dilatácia kalichov v tehotnosti	508
6.2.7.3 Asymptomatická bakteriúria	508
6.2.7.4 Cystitída	509
6.2.7.5 Pyelonefritída	509
6.2.7.6 Poranenie močových ciest počas cisárskeho rezu .	509
6.2.7.7 Zmeny v popôrodnom období.	510
6.2.7.8 Retencia moču po pôrode	510
6.2.7.9 Dlhodobé následky pôrodu na močové cesty. . . .	511
6.2.8 Hematologické ochorenia	514
<i>Angelika Bátorová, Viera Fábryová</i>	
6.2.8.1 Anémie.	515
<i>Viera Fábryová</i>	
6.2.8.1.1 Výskyt.	515
6.2.8.1.2 Etiopatogenéza	516
6.2.8.1.3 Anémie u žien vo fertilnom veku	516
6.2.8.1.3.1 Anémia z nedostatku železa	516
6.2.8.1.3.2 Anémia z deficitu kyseliny listovej a vitamínu B12.	517
6.2.8.1.4 Anémie v gravidite a pri laktácii.	517
6.2.8.1.5 Krvné straty pri pôrode	518
6.2.8.1.6 Zmeny v leukocytoch počas gravidity	519
6.2.8.2 Venózný trombembolizmus v gravidite	519
<i>Angelika Bátorová</i>	
6.2.8.2.1 Úvod	519
6.2.8.2.2 Fyziologické zmeny hemostázy v tehotenstve .	519
6.2.8.2.3 Cirkulačné zmeny predisponujúce na VTE . . .	520
6.2.8.2.4 Vrodená a získaná trombofília	520
6.2.8.2.4.1 Vrodená trombofília	520

6.2.8.2.4.1.1 Vrodený deficit inhibítorov koagulácie . . .	520
6.2.8.2.4.1.2 Zvýšenie funkcie koagulačných faktorov . .	521
6.2.8.2.4.1.3 Iné faktory vrodenej trombofílie.	521
6.2.8.2.4.2 Získaná trombofília.	521
6.2.8.2.5 Venózný trombembolizmus v tehotenstve . . .	522
6.2.8.2.5.1 Rizikové faktory	522
6.2.8.2.5.2 Diagnostika venózneho trombembolizmu v gravidite	523
6.2.8.2.5.2.1 Klinické vyšetrenie	523
6.2.8.2.5.2.2 Zobrazovacie metódy	524
6.2.8.2.5.3 Liečba venózneho trombembolizmu v gravidite	524
6.2.8.2.5.3.1 Antikoagulačné lieky v gravidite	524
6.2.8.2.5.3.1.1 Heparín	524
6.2.8.2.5.3.1.2 Warfarín	525
6.2.8.2.5.3.1.3 Nové orálne antikoagulanciá (NOAK) . .	525
6.2.8.2.5.3.2 Liečba akútnej hlbkej žilovej trombózy . .	525
6.2.8.2.5.3.3 Liečba pľúcnej embólie	525
6.2.8.2.5.4 Manažment pôrodu u žien liečených antikoagulačnou liečbou	525
6.2.8.2.5.5 Neuraxiálna anestézia u žien s antikoagulačnou liečbou	526
6.2.8.2.5.6 Prevencia venózneho trombembolizmu v gravidite	526
6.2.8.2.5.6.1 Testovanie vrodenej trombofílie pred začatím profylaxie	527
6.2.8.2.5.6.2 Liečebné prípravky na tromboprophylaxiu v gravidite a šestonedelí	527
6.2.8.2.5.6.3 Primárna prevencia prvej trombózy počas tehotenstva	527
6.2.8.2.5.6.4 Sekundárna prevencia rekurencie VTE v tehotenstve	528
6.2.8.2.5.6.5 Tromboprophylaxia pri vrodenej trombofílii v tehotenstve	528
6.2.8.2.5.6.6 Tromboprophylaxia pri asistovanej reprodukcii	528
6.2.8.2.5.6.7 Manažment pôrodu u žien s tromboprophylaxiou	528
6.2.8.2.5.6.8 Podávanie tromboprophylaxie v súvislosti s cisárskym rezom	528
6.2.8.2.5.6.9 Riziká užívania LMWH v tehotenstve a po pôrode	528
6.2.8.3 Vrodená a získaná trombofília a patológia tehotenstva	529
<i>Angelika Bátorová</i>	
6.2.8.3.1 Úvod	529
6.2.8.3.2 Mechanizmus vzniku placentárnej patológie pri trombofilných stavoch	530
6.2.8.3.3 Komplikácie gravidity sprostredkované placentou a trombofília.	530
6.2.8.3.4 Opakované tehotenské straty a trombofília . . .	531
6.2.8.3.4.1 Antifosfolipidový syndróm a opakované tehotenské straty	532
6.2.8.3.4.2 Vrodená trombofília a opakované tehotenské straty	532

6.2.8.3.4.3 Testovanie prítomnosti trombofílie pri opakovaných tehotenských stratách.	532
6.2.8.3.5 Tromboprophylaxia v prevencii gestačných komplikácií gravidity.	533
6.2.8.3.5.1 Tromboprophylaxia pri antifosfolipidovom syndróme	533
6.2.8.3.5.2 LMWH u asymptomatických žien s vrodenu trombofíliou.	533
6.2.8.3.5.3 LMWH v prevencii preeklampsie	533
6.2.8.3.5.4 LMWH a abrupcia placenty, interuterinná retardácia rastu, neskoré straty, intrauterinné odumretie plodu.	533
6.2.8.3.5.5 Má LMWH miesto pri prevencii opakovaných tehotenských strát u žien s trombofíliou a bez trombofílie?	533
6.2.8.3.6 Medzinárodné odporúčenia a princípy manažmentu gravidity pri gestačných komplikáciách a opakovaných tehotenských stratách.	534
6.2.8.4 Trombocytopenia v gravidite.	535
<i>Angelika Bátorová</i>	
6.2.8.4.1 Úvod	535
6.2.8.4.2 Izolovaná trombocytopenia v tehotnosti.	536
6.2.8.4.2.1 Gestačná trombocytopenia	536
6.2.8.4.2.2 Imunitná trombocytopenia	537
6.2.8.4.3 Trombotické mikroangiopatie	537
6.2.8.4.3.1 Trombotické mikroangiopatie pri gestačných komplikáciách.	537
6.2.8.4.3.1.1 Preeklampsia	537
6.2.8.4.3.1.2 HELLP syndróm	538
6.2.8.4.3.1.3 Diseminovaná intravaskulárna koagulácia pri embolizácii plodovou vodou	539
6.2.8.4.3.2 Trombotické mikroangiopatie nešpecifické pre graviditu	539
6.2.8.4.3.2.1 Trombotická trombocytopenická purpura .	539
6.2.8.4.3.2.2 Atypický hemolyticko-uremický syndróm .	541
6.2.8.5 Tehotenstvo pri vrodenej krvácavej ochoreniach	542
<i>Angelika Bátorová</i>	
6.2.8.5.1 Úvod	542
6.2.8.5.2 Zmeny hemostázy v tehotnosti u žien s vrodenej krvácavej chorobami.	542
6.2.8.5.3 Plánovanie tehotenstva a predkoncepčné poradenstvo	543
6.2.8.5.4 Manažment tehotnosti u žien s krvácajúcim ochorením.	543
6.2.8.5.4.1 Prenatálna diagnostika.	543
6.2.8.5.4.2 Plánovanie a manažment pôrodu	544
6.2.8.5.4.3 Miesto a spôsob pôrodu.	544
6.2.8.5.4.4 Neuraxiálna anestézia	544
6.2.8.5.4.5 Popôrodný manažment	544
6.2.8.5.4.6 Starostlivosť o novorodenca	544
6.2.9 Dermatovenerologická problematika v tehotnosti .	547
<i>Mária Šimaljaková</i>	
6.2.9.1 Zmeny na koži počas gravidity	547

6.2.9.1.1 Fyziologické zmeny na koži, slizniciach a kožných adnexoch	548
6.2.9.1.1.1. Zmeny pigmentácie	548
6.2.9.1.1.2 Striae distensae	548
6.2.9.1.1.3 Kožné nádory	548
6.2.9.1.1.4 Zmeny podkožných ciev	548
6.2.9.1.1.5 Zmeny na slizniciach	549
6.2.9.1.1.6 Zmeny vlasov	549
6.2.9.1.1.7 Zmeny aktivity kožných žliaz	549
6.2.9.1.1.8 Zmeny na nechtoch	549
6.2.9.1.2 Nešpecifické zmeny na koži v tehotnosti	549
6.2.9.1.2.1 Autoimunitné ochorenia	549
6.2.9.1.2.2 Ehlersov-Danlov syndróm	549
6.2.9.1.2.3 Erythema nodosum gravidarum	550
6.2.9.1.2.4 Lupus erythematosus subacutus	550
6.2.9.1.2.5 Melanoma malignum	550
6.2.9.1.3 Dermatózy špecifické pre tehotenstvo	551
6.2.9.1.3.1 Pemphigoides gestationis (herpes gestationis)	551
6.2.9.1.3.2 Impetigo herpetiformis	551
6.2.9.1.3.3 Polymorfná erupcia v gravidite (PEP)/ Pruritické urtikariálne papuly a plaky v gravidite (PUPP)	552
6.2.9.1.3.4 Atopická erupcia v gravidite	553
6.2.9.1.3.5 Alergická progesterónová dermatitída v gravidite	553
6.2.9.2 Kožné a venerické infekcie v tehotnosti	553
6.2.9.2.1 Vulvovaginitis candidomycetica	553
6.2.9.2.2 Trichomoniasis	553
6.2.9.2.3 Bakteriálna vaginóza	554
6.2.9.2.4 Chlamydiasis	554
6.2.9.2.5 Condylomata acuminata	554
6.2.10 Obezita v tehotnosti	556
<i>Jozef Záhumenský</i>	
6.2.10.1 Príčiny obezity	556
6.2.10.2 Prevalencia obezity	556
6.2.10.3 Reprodukčné funkcie	557
6.2.10.4 Včasné reprodukčné straty a vrodené anomálie plodu	557
6.2.10.5 Tehotenská hypertenzia	557
6.2.10.6 Gestačný diabetes	557
6.2.10.7 Predčasný pôrod a intrauterinné úmrtie plodu	557
6.2.10.8 Makrosómia plodu	557
6.2.10.9 Intrapartálne komplikácie	557
6.2.10.10 Postpartálne komplikácie	558
6.2.10.11 Zdravie novorodenca	558
6.2.10.12 Tehotenstvo ako rizikový faktor obezity	558
6.2.10.13 Možnosti prevencie a liečby obezity	558
6.2.11 Neurologické ochorenia a gravidita	560
<i>Gabriela Timárová, Darina Slezáková, Marek Krivošík, Peter Valkovič</i>	
6.2.11.1 Epilepsia	561
6.2.11.1.1 Úvod	561
6.2.11.1.2 Prekoncepčná starostlivosť o ženy s epilepsiou	562
6.2.11.1.3 Tehotenstvo u žien s epilepsiou	563

6.2.11.1.4 Pôrod žien s epilepsiou	564
6.2.11.1.5 Popôrodná starostlivosť o ženy s epilepsiou	564
6.2.11.1.6 Antikoncepcia	565
6.2.11.2 Sclerosis multiplex	565
6.2.11.2.1 Úvod	565
6.2.11.2.2 Sclerosis multiplex a fertilita	566
6.2.11.2.3 Prekoncepčná starostlivosť	567
6.2.11.2.4 Vplyv tehotnosti na sclerosis multiplex	568
6.2.11.2.5 Aktivita ochorenia počas gravidity a liečba relapsu	568
6.2.11.2.6 Symptomatická liečba v tehotnosti	569
6.2.11.2.7 Pôrod a popôrodné obdobie	569
6.2.11.2.8 Dojčenie	570
6.2.11.3 Cerebrovaskulárne ochorenia v gravidite	571
6.2.11.3.1 Úvod	571
6.2.11.3.2 Ischemická cievna mozgová príhoda	571
6.2.11.3.3 Cerebrálna venózna trombóza	574
6.2.11.3.4 Hemoragická cievna mozgová príhoda	575
6.2.12 Psychické poruchy v tehotenstve a peripartálnom období	579
<i>Ján Pečeňák</i>	
6.2.12.1 Úvod	580
6.2.12.2 Terminológia pre psychické poruchy v tehotenstve a popôrodnom období v klasifikačných systémoch	580
6.2.12.3 Psychické poruchy v peripartálnom období	580
6.2.12.3.1 Depresia	580
6.2.12.3.2 Popôrodná skleslosť/blues	582
6.2.12.3.3 Úzkostné poruchy	582
6.2.12.3.4 Poruchy osobnosti	583
6.2.12.3.5 Reakcia po predčasnem ukončení tehotenstva	583
6.2.12.4 Psychotické poruchy	583
6.2.12.4.1 Blud gravidity	583
6.2.12.4.2 Psychotické poruchy pred tehotenstvom	584
6.2.12.4.3 Popôrodná psychóza	584
6.2.12.4.3.1 Závažná depresia, samovražedné konanie, zabitie dieťaťa	584
6.2.12.4.4 Terapia	585
6.2.12.4.4.1 Psychosociálna intervencia, príprava na pôrod, psychoterapia	585
6.2.12.4.4.2 Farmakoterapia	585
6.2.12.4.4.2.1 Anxiolytiká/hypnotiká	586
6.2.12.4.4.2.2 Antidepresíva	586
6.2.12.4.4.2.3 Antipsychotiká	588
6.2.12.4.4.2.4 Stabilizátory nálady/antimaniká	588
6.2.12.4.4.3 Elektrokonvulzívna terapia a ďalšie nefarmakologické metódy	589
6.2.12.5 Závery	589
6.2.13 Prekancerózy a rakovina krčka maternice v tehotnosti	591
<i>Mikuláš Redecha</i>	
6.2.13.1 Úvod	591
6.2.13.2 Klinické prejavy	592

6.2.13.3	Skríning a diagnostika.	592	6.2.15.4.1.	Paternálna (otcovská) bezpečnosť užívaných antireumatík v čase počatia	610
6.2.13.4	Liečba.	593	6.2.16	Trauma v tehotenstve	612
6.2.13.4.1	Liečba cervikálnych intraepiteliálnych lézií počas tehotnosti	593	<i>Paula Drabiščáková, Jozef Záhumenský</i>		
6.2.13.4.2	Odporúčania odborných spoločností	593	6.2.16.1	Úvod	612
6.2.13.4.3	Ostatné odporúčania pri liečbe rakoviny krčka maternice v tehotnosti	595	6.2.16.2	Incidencia.	612
6.2.13.5	Spôsob a načasovanie pôrodu	596	6.2.16.3	Fyziologické zmeny v tehotenstve	613
6.2.13.6	Vplyv neoadjuvantnej chemoterapie na plod a novorodenca.	596	6.2.16.4	Intrauterinné úmrtie plodu v dôsledku traumy .	614
6.2.13.7	Záver	597	6.2.16.5	Tupé poranenia v tehotenstve	614
6.2.14	Onkologické ochorenia v gravidite	598	6.2.16.6	Abrupcia placenty	615
<i>Zora Strešková, Marián Streško</i>			6.2.16.7	Fetomaternálna hemorágia	615
6.2.14.1	Úvod	598	6.2.16.8	Ruptúra maternice.	615
6.2.14.2	Diagnostika	598	6.2.16.9	Predčasné prasknutie plodových obalov, predčasný pôrod	615
6.2.14.3	Laboratórne vyšetrenia	599	6.2.16.10	Resuscitácia tehotnej ženy.	616
6.2.14.4	Zobrazovacie metódy	599	6.2.16.11	Perimortálny cisársky rez	617
6.2.14.4.1	Radiačné žiarenie	599	6.2.17	Akútne brušné príhody v tehotnosti	618
6.2.14.4.2	Kontrastné látky.	599	<i>Luděk Vrtík</i>		
6.2.14.4.3	Preferované zobrazovacie metódy.	599	6.2.17.1	Úvod	619
6.2.14.5	Liečba.	599	6.2.17.2	Príčiny NBP v tehotenstve	619
6.2.14.5.1	Chirurgická liečba	599	6.2.17.3	Príznaky NBP	619
6.2.14.5.2	Rádioterapia	600	6.2.17.4	Diagnostické metódy	620
6.2.14.5.3	Systémová terapia	600	6.2.17.5	Appendicitis acuta v tehotenstve	620
6.2.14.6	Vplyv onkologického ochorenia na plod	602	6.2.17.6	Cholecystolithiasis, cholecystitis acuta, choledocholithiasis	621
6.2.14.7	Dojčenie	602	6.2.17.7	Akútna pankreatitída	622
6.2.14.8	Najčastejšie typy nádorových ochorení u tehotných žien	602	6.2.17.8	Perforácia a krvácanie gastroduodenálneho vredu počas gravidity	623
6.2.14.8.1	Karcinóm prsníka	602	6.2.18	Tehotná žena v ambulancii všeobecného lekára pre dospelých	625
6.2.14.8.2	Hodgkinov lymfóm	602	<i>Jozef Záhumenský, Valéria Machová Husarovičová, Marián Križko jr.</i>		
6.2.14.8.3	Karcinóm krčka maternice	602	6.2.18.1	Úvod	625
6.2.14.8.4	Ovariálny karcinóm	603	6.2.18.2	Prekoncepčná príprava	625
6.2.15	Reumatologická problematika v tehotnosti.	604	6.2.18.3	Nepôrodnícke problémy u tehotnej ženy	626
<i>Ivan Rybár</i>			6.2.18.3.1	Bolesti hlavy	626
6.2.15.1	Úvod	604	6.2.18.3.2	Dýchavica	627
6.2.15.2	Tehotenstvo pri difúzných zápalových chorobách spojiva	605	6.2.18.3.3	Nauzea a vracanie	627
6.2.15.2.1	Charakteristika reumatoidnej artritídy (RA) a priebeh tehotenstva	605	6.2.18.3.4	Močová symptomatológia	627
6.2.15.2.2	Charakteristika systémového lupusu a priebeh tehotenstva	605	6.2.18.4	Ambulantné vyšetrenie u dospelých pred plánovanými zdravotnými výkonmi s potrebou anestéziologickej starostlivosti	628
6.2.15.2.3	Charakteristika antifosfolipidového syndrómu a priebeh tehotenstva	607	6.2.18.5	Gravidné a dojčiace pacientky z pohľadu pracovného zaradenia	629
6.2.15.2.4	Charakteristika systémovej sklerózy a priebeh tehotenstva	607	6.2.18.5.1	Ochrana tehotnej alebo dojčiacej ženy v zamestnaní	629
6.2.15.3	Tehotenstvo pri zápalových chorobách chrbtice (séronegatívnych spondylartropatiách).	609	6.2.18.5.2	Práce a pracoviská zakázané tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám	629
6.2.15.3.1	Charakteristika axiálnej spondylartritídy a ankylozujúcej spondylitídy a priebeh tehotenstva	609	6.2.18.5.3	Práce a pracoviská, spojené so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a pre dojčiace ženy	630
6.2.15.3.2	Charakteristika psoriatickej artritídy a priebeh tehotenstva	609	6.2.18.5.4	Pracovná neschopnosť.	630
6.2.15.4	Farmakoterapia difúzných zápalových chorôb spojiva v tehotenstve.	609			

6.3 Sociálne rizikové skupiny tehotných žien	631
6.3.1 Gravidita u adolescentiek	631
<i>Zuzana Nižňanská</i>	
6.3.1.1 Epidemiológia	631
6.3.1.2 Špecifika starostlivosti o tehotnú adolescentku	633
6.3.1.2.1 Včasné tehotenské straty	633
6.3.1.2.2 Medicínske riziká tehotnosti v adolescentnom veku	634
6.3.1.3 Vedenie pôrodu u adolescentiek	636
6.3.1.3.1 Komplikácie pôrodu	636
6.3.1.3.2 Pôrodná analgézia	637
6.3.1.4 Popôrodné obdobie	637
6.3.2 Gravidita v pokročilom veku	639
<i>Pavel Doležal, Jozef Záhumenský</i>	
6.3.2.1 Úvod	639
6.3.2.2 Riziká gravidity v pokročilom veku	639
6.3.2.3 Benefity gravidity v pokročilom veku	640
6.3.2.4 Vyšší vek otca	640
6.3.3 Znevýhodnenia rómskych žien z chudobných komunít	641
<i>Jurina Rusnáková, Zuzana Kumanová, Tomáš Binder</i>	
6.3.3.1 Úvod	641
6.3.3.2 Zdravie, chudoba a sociálne vylúčenie časti rómskej populácie	642
6.3.3.3 Viacnásobné znevýhodnenia rómskych žien	643
6.3.3.4 Význam pomáhajúcich profesií	644
6.3.3.5 Špecifika starostlivosti o rómske ženy	644
6.3.4 Tehotenstvo u drogozo závislých žien	646
<i>Blanka Vavřínková</i>	
6.3.4.1 Úvod	647
6.3.4.2 Vplyv najčastejšie užívaných drog na plod a novorodenca	647
6.3.4.2.1 Vplyv opioidov na plod a novorodenca	647
6.3.4.2.2 Vplyv stimulačných drog na plod a novorodenca	647
6.3.4.2.3 Vplyv kanabinoidov na plod a novorodenca	648
6.3.4.2.4 Vplyv halucinogénov na plod a novorodenca	648
6.3.4.2.5 Vplyv benzodiazepínov na plod a novorodenca	648
6.3.4.2.6 Vplyv barbiturátov na plod a novorodenca	649
6.3.4.3 Abstinenčný syndróm novorodenca	649
6.3.4.4 Liečba závislostí v tehotenstve	650
6.3.4.4.1 Metadónový program	650
6.3.4.4.2 Metadón v tehotnosti	650
6.3.4.4.3 Buprenorfín	651
6.3.4.5 Prenatálna starostlivosť a pôrod	651
6.3.4.5.1 Ultrazvukové vyšetrenie	652
6.3.4.5.2 Laboratórne vyšetrenia	652
6.3.4.6 Starostlivosť o ženu v priebehu pôrodu	652
6.3.4.6.1 Analgézia a anestézia u drogozo závislých matiek	652
6.3.5 Tehotenstvo a pôrod u žien po liečbe neplodnosti	654
<i>Lenka Rybánska Reismüllerová</i>	
6.3.5.1 Úvod	654
6.3.5.2 Vplyv asistovanej reprodukcie na priebeh gravidity	656
6.3.5.2.1 Rizikové faktory zo strany matky	656

6.3.5.2.2 Rizikové faktory vyplývajúce z in vitro fertilizácie	656
6.3.5.2.2.1 Úloha ovariálnej stimulácie	657
6.3.5.2.2.2 Kultivácia embrya	657
6.3.5.2.2.3 Embryotransfer vs kryoembryotransfer	658
6.3.5.2.2.4 Intracytoplazmatická injekcia spermie (ICSI)	658
6.3.5.3 Vplyv príčiny neplodnosti párov podstupujúcich IVF	658
6.3.5.4 Vybrané komplikácie gravidity po in vitro fertilizácii	658
6.3.5.4.1 GDM a asistovaná reprodukcia	659
6.3.5.4.2 Placenta praevia a asistovaná reprodukcia	659
6.3.5.4.3 Preeklampsia a asistovaná reprodukcia	659
6.3.5.4.4 Predčasný pôrod a asistovaná reprodukcia	659
6.3.5.5 Záver	659
6.4 Ochorenia a riziká pre plod	662
6.4.1 Ektopická gravidita	662
<i>Marián Križko, jr., Ivana Kunochová</i>	
6.4.1.1 Epidemiológia	662
6.4.1.2 Rizikové faktory	663
6.4.1.3 Gravidita neznámej lokalizácie	664
6.4.1.4 Tubárna ektopická gravidita	664
6.4.1.4.1 Klinický obraz	664
6.4.1.4.2 Diagnostika	665
6.4.1.4.2.1 Transvaginálne ultrasonografické vyšetrenie	665
6.4.1.4.2.2 Stanovenie hladín ľudského choriogonadotropínu (hCG) v sére	666
6.4.1.4.2.3 Stanovenie progesterónu v sére	666
6.4.1.4.3 Liečba	666
6.4.1.4.3.1 Expektačný manažment	666
6.4.1.4.3.2 Medikamentózna liečba	667
6.4.1.4.3.3 Chirurgická liečba	668
6.4.1.4.3.4 Prognóza	668
6.4.1.5 Ovariálna gravidita	668
6.4.1.6 Gravidita v jazve po cisárskom reze	669
6.4.1.7 Rohová gravidita	669
6.4.1.8 Gravidita v rudimentárnom rohu maternice	670
6.4.1.9 Abdominálna gravidita	671
6.4.1.10 Cervikálna gravidita	671
6.4.1.11 Záver	672
6.4.2 Spontánny a arteficiálny potrat	673
<i>Petra Pšenková, Jozef Záhumenský</i>	
6.4.2.1 Definícia a rozdelenie	673
6.4.2.2 Spontánny potrat v I. trimestri	674
6.4.2.2.1 Etiológia	674
6.4.2.2.1.1 Embryonálne faktory	674
6.4.2.2.1.2 Maternálne faktory	674
6.4.2.2.1.3 Paternálne faktory	674
6.4.2.2.2 Klinický obraz	674
6.4.2.2.3 Diagnostika	675
6.4.2.2.4 Diferenciálna diagnostika	676
6.4.2.2.5 Terapia	676
6.4.2.3 Habituálne potrúcanie	678

6.4.2.3.1 Etiológia	678	6.4.5 Potermínová tehotnosť	713
6.4.2.4 Spontánny potrat v II. trimestri	678	<i>Jozef Záhumenský</i>	
6.4.2.4.1 Istmocervikálna insuficiencia v II. trimestri . .	679	6.4.5.1 Definícia	713
6.4.2.4.1.1 Etiológia.	679	6.4.5.2 Výskyt a rizikové faktory	713
6.4.2.4.1.2 Diagnostika	679	6.4.5.3 Riziká spojené s potermínovou tehotnosťou . . .	714
6.4.2.4.1.3 Liečba	679	6.5.4.4 Manažment.	714
6.4.2.5 Indukovaný (arteficiálny) potrat	680	6.4.6 Rastová reštrikcia plodu	716
6.4.2.5.1 Príčiny indukovaných potratov.	680	<i>Petra Turňová</i>	
6.4.2.5.2 Metódy vyvolania potratu	681	6.4.6.1 Úvod a definícia	716
6.4.3 Gestačná trofoblastová choroba	683	6.4.6.2 Incidencia a rizikové faktory	717
<i>Miroslav Korbel</i>		6.4.6.3 Perinatálna morbidita a mortalita	717
6.4.3.1 História	684	6.4.6.4 Fyziológia a patofyziológia fetálneho rastu . . .	717
6.4.3.2 Epidemiológia	684	6.4.6.5 Etiológia	717
6.4.3.3 Etiopatogenéza	685	6.4.6.5.1 Maternálne faktory	718
6.4.3.4 Klasifikácia a patologickoanatomický obraz. . .	686	6.4.6.5.2 Fetálne faktory	718
6.4.3.5 TNM klasifikácia GTCH	689	6.4.6.5.3 Placentárne faktory.	718
6.4.3.6 Klinické správanie	689	6.4.6.6 Skríning	719
6.4.3.7 Diagnostika	690	6.4.6.7 Diagnostika	719
6.4.3.8 Terapia	696	6.4.6.7.1 Umbilikálna artéria	720
6.4.3.8.1 Liečba benígnych foriem GTCH	696	6.4.6.7.2 Stredná mozgová artéria	721
6.4.3.8.2 Liečba malígnych foriem GTCH.	696	6.4.6.7.3 Cerebroplacentárny index	721
6.4.3.9 Dispenzarizácia	697	6.4.6.7.4 Uterinné artérie.	722
6.4.3.10 Situácia v SR.	698	6.4.6.7.5 Ductus venosus	722
6.4.4 Predčasný pôrod.	699	6.4.6.7.6 Predná mozgová artéria (ACA) a zadná mozgová artéria (ACP)	722
<i>Petra Turňová</i>		6.4.6.7.7 Aortálny istmus.	722
6.4.4.1 Definícia	699	6.4.6.7.8 Umbilikálna vena	722
6.4.4.2 Incidencia	700	6.4.6.7.9 Biofyzikálny profil.	723
6.4.4.3 Neonatálna morbidita a mortalita	700	6.4.6.7.10 Množstvo plodovej vody.	723
6.4.4.4 Rizikové faktory	700	6.4.6.7.11 Kardiotokografia.	723
6.4.4.5 Patogenéza	703	6.4.6.7.12 Oxytocínový záťažový test	723
6.4.4.6 Diagnostika	704	6.4.6.7.13 Biochemické markery	723
6.4.4.6.1 Predčasný pôrod so zachovaným vakom blán. .	704	6.4.6.8 Manažment.	724
6.4.4.6.2 Predtermínový predčasný odtok plodovej vody (preterm premature rupture of membranes – pPROM) . .	705	6.4.6.9 Prevencia	724
6.4.4.6.3 Chorioamnionitída	705	6.4.6.10 Dlhodobé následky.	725
6.4.4.6.4 Istmocervikálna insuficiencia.	705	6.4.7 Makrosómia plodu	727
6.4.4.7 Manažment.	706	<i>Romana Krlín, Jozef Záhumenský</i>	
6.4.4.7.1 Predčasný pôrod so zachovaným vakom blán. .	706	6.4.7.1 Definícia	727
6.4.4.7.2 Predtermínový predčasný odtok plodovej vody (pPROM)	707	6.4.7.2 Incidencia	728
6.4.4.7.3 Chorioamnionitída	708	6.4.7.3 Rizikové faktory	728
6.4.4.8 Prevencia	708	6.4.7.4 Etiológia a patogenéza	728
6.4.4.8.1 Progesterón	708	6.4.7.5 Diagnostika	729
6.4.4.8.2 Istmocervikálna insuficiencia.	708	6.4.7.6 Manažment	731
6.4.4.8.3 Pesar.	709	6.4.7.6.1 Starostlivosť o ženu pred graviditou a počas gravidity	731
6.4.4.8.4 Antibiotiká.	709	6.4.7.6.2 Starostlivosť o rodičku v období pred pôrodom a počas pôrodu	731
6.4.4.8.5 Faktory životného štýlu.	709	6.4.7.6.3 Indukcia pôrodu	731
6.4.4.8.6 Pokojový režim	709	6.4.7.6.4 Vaginálny pôrod po cisárskom reze	731
6.4.4.8.7 Skríning porúch pošvového prostredia	709	6.4.7.7 Komplikácie	732
6.4.4.8.8 Kyselina acetylsalicylová – aspirín	709	6.4.7.8 Diabetes mellitus a makrosómia	733
6.4.4.9 Dlhodobé následky predčasného pôrodu.	709	6.4.7.9 Prevencia	733

6.4.8 Sérologický konflikt v gravidite a hydrops plodu . . .	736
<i>Petra Pšenková, Jozef Záhumenský</i>	
6.4.8.1 Úvod	736
6.4.8.2 Rh inkompatibilita.	736
6.4.8.2.1 Epidemiológia	736
6.4.8.2.2 Etiológia	736
6.4.8.2.3 Patogenéza	738
6.4.8.2.4 Intrauterinný rozvoj ochorenia – anémia a hydrops plodu.	738
6.4.8.2.5 Postnatálne dôsledky – hemolytická choroba novorodenca	739
6.4.8.2.6 Diagnostika	739
6.4.8.2.6.1 Neinvazívne vyšetrovacie metódy	740
6.4.8.2.6.2 Invazívne vyšetrovacie metódy	742
6.4.8.2.7 Intrauterinná terapia plodu.	742
6.4.8.2.8 Plánovanie pôrodu	743
6.4.8.2.9 Prevencia	743
6.4.8.3 AB0 inkompatibilita.	743
6.4.8.4 Aloimúnnna trombocytopenia	744
6.4.9 Poruchy množstva plodovej vody	745
<i>Julia Hederlingová, Jozef Záhumenský</i>	
6.4.9.1 Úvod	745
6.4.9.2 Zloženie plodovej vody	745
6.4.9.2.1 Tvorba a regulácia objemu plodovej vody	746
6.4.9.3 Vyšetrenie plodovej vody	747
6.4.9.3.1 Amniocentéza	747
6.4.9.3.2 Amnioskopia.	748
6.4.9.3.3 Sonografické vyšetrenie plodovej vody	748
6.4.9.3.3.1 Stanovenie množstva plodovej vody	748
6.4.9.3.3.1.1 Subjektívny odhad	749
6.4.9.3.3.1.2 Semikvantitatívne metódy	749
6.4.9.4 Patológie plodovej vody.	749
6.4.9.4.1 Zmeny objemu plodovej vody	749
6.4.9.4.1.1 Oligohydramnión	750
6.4.9.4.1.2 Polyhydramnión.	751
6.4.9.4.2 Zmeny štruktúry plodovej vody	752
6.4.10 Poruchy placentácie	754
<i>Jozef Záhumenský</i>	
6.4.10.1 Placenta praevia a nízko nasadajúca placenta. . .	754
6.4.10.1.1 História	754
6.4.10.1.2 Definícia	755
6.4.10.1.3 Výskyt a rizikové faktory	756
6.4.10.1.4 Klinický priebeh	756
6.4.10.1.5 Manažment.	756
6.4.10.2 Patologicky adherovaná placenta (placenta accreta spectrum – PAS)	757
6.4.10.2.1 Definícia	757
6.4.10.2.2 Výskyt a rizikové faktory	757
6.4.10.2.3 Klinický priebeh a diagnostika	758
6.4.10.2.3.1 Placentárne lakúny	759
6.4.10.2.3.2 Strata deliacej hypoechogénnej zóny	759
6.4.10.2.3.3 Stenčenie/vymiznutie myometria	759

6.4.10.2.3.4 Placentárne vyklenutie	759
6.4.10.2.3.5 Hypervaskularita	760
6.4.10.2.4 Liečba	760
6.4.11 Pupočníkové komplikácie	762
<i>Jozef Záhumenský</i>	
6.4.11.1 Úvod	762
6.4.11.2 Abnormality rozmerov pupočníka	762
6.4.11.3 Dvojcievny pupočník	763
6.4.11.4 Patologická inzercia	763
6.4.11.5 Pupočníkové uzly	763
6.4.11.6 Omotanie pupočníka	763
6.4.11.7 Funisitis	764
6.4.11.8 Coiling pupočníka	764
6.5 Perinatálne infekcie	765
6.5.1 Úvod	765
<i>Adriana Liptáková, Zuzana Kónyová, Anna Lišková</i>	
6.5.2 Princípy racionálnej antimikrobiálnej liečby v pôrodnictve	767
<i>Adriana Liptáková, Zuzana Kónyová, Anna Lišková</i>	
6.5.2.1 Antimikrobiálna politika	768
6.5.2.2 Algoritmus antibakteriálnej liečby.	769
6.5.2.3 Revízia antibakteriálnej liečby	770
6.5.2.4 Sekvenčná liečba	771
6.5.2.5 Globálne princípy racionálnej antibiotickej liečby.	771
6.5.2.5.1 Správna klinická diagnóza	771
6.5.2.5.2 Správna mikrobiologická diagnóza.	772
6.5.2.5.3 Správne antibiotikum	773
6.5.2.5.3.1 Alergiologická anamnéza.	773
6.5.2.5.3.2 Kombinácie antimikrobiálnych liečiv	774
6.5.2.5.3.3 Správna dávka, časový interval a cesta podania antibiotika	775
6.5.2.5.3.4 Farmakokinetika antibiotík	775
6.5.2.5.3.5 Farmakodynamika antibiotík.	776
6.5.2.5.3.6 Cesta podania antibiotika	779
6.5.2.5.3.7 Správna dĺžka liečby	782
6.5.2.6 Empirická liečba infekcií získaných v komunite.	783
6.5.2.6.1 Infekcie močových ciest	784
6.5.2.6.2 Infekcie dýchacích ciest	785
6.5.2.6.3 Sepsa v pôrodnictve	785
6.5.2.6.4 Ostatné antepartálne infekcie	786
6.5.2.6.5 Intrapartálne infekcie.	786
6.5.2.6.6 Postpartálne infekcie	787
6.5.2.7 Empirická liečba nozokomiálnych infekcií	788
6.5.2.8 Cieľená liečba infekcií	788
6.5.2.9 Monitorovanie antimikrobiálnej terapie	789
6.5.2.10 Biomarkery.	790
6.5.2.10.1 C-reaktívny proteín (CRP)	791
6.5.2.10.2 Prokalcitonín (PCT)	791
6.5.2.10.3 Zmeny krvného obrazu	792
6.5.2.10.4 Presepsín.	793
6.5.2.11 Antibiotická profylaxia v pôrodnictve	793
6.5.3 Vírusové hepatitídy	797
<i>Jozef Záhumenský</i>	

6.5.3.1 Vírusová hepatitída A	797	6.6.7 Špecifické komplikácie monochoriálnych dvojčiat . .	842
6.5.3.2 Vírusová hepatitída B	798	6.6.7.1 Syndróm fetofetálnej transfúzie	842
6.5.3.3 Vírusová hepatitída C	799	6.6.7.1.1 Patofyziológia	842
6.5.3.4 Vírusová hepatitída E	800	6.6.7.1.2 Diagnóza.	843
6.5.4 Syfilis	802	6.6.7.1.3 Liečba	843
<i>Jozef Záhumenský</i>		6.6.7.2 Twin anemia-polycythemia sequence (TAPS) . .	844
6.5.5 Herpes genitalis	804	6.6.7.3 Twin reversed arterial perfusion (TRAP) sequence	845
<i>Jozef Záhumenský</i>		6.6.7.4 Zrastené dvojčatá	845
6.5.6 Infekcia parvovírusom B19	808	6.6.7.5 Selektívna fetálna rastová reštrikcia	
<i>Jozef Záhumenský</i>		monochoriálnych dvojčiat	845
6.5.7 Toxoplazmóza	810	6.6.7.6 Vnútromaternicové odumretie jedného z plodov .	846
<i>Jozef Záhumenský</i>		6.6.8 Prenatálna starostlivosť pri viacpočetnom	
6.5.8 Listerióza.	814	tehotenstve	846
<i>Jozef Záhumenský</i>		6.6.9 Trojpočetné a viacpočetné tehotenstvo	847
6.5.9 Infekcia cytomegalovírusom	816	6.6.10 Vedenie pôrodu viacpočetného tehotenstva	847
<i>Jozef Záhumenský</i>			
6.5.10 Varicella, herpes zoster	820	7. Fyziologický pôrod	849
<i>Jozef Záhumenský</i>		<i>Jozef Záhumenský</i>	
6.5.11 Chrípka	822	7.1 Úvod	851
<i>Jozef Záhumenský</i>		7.2 Biológia pôrodu	851
6.5.12 Human imunodeficiency virus (HIV).	824	7.2.1 Fyziológia kontrakcií myometria	851
<i>Jozef Záhumenský</i>		7.2.1.1 Pokojový stav myometria.	852
6.5.13 Kolonizácia Streptococcus agalactiae (GBS). . . .	826	7.2.1.2 Aktivácia – príprava na pôrod	852
<i>Jozef Záhumenský</i>		7.2.1.3 Stimulácia – pôrodný dej	852
6.5.14 Koronavírusy.	829	7.2.1.3.1 Uterinný pacemaker	853
<i>Peter Sabaka</i>		7.2.1.3.2 Začiatok pôrodu.	853
6.5.14.1 Úvod	829	7.2.1.3.3 Fyzika pôrodu	854
6.5.14.2 Koronavírusy a tehotnosť	829	7.2.1.3.4 Otváranie pôrodnej bránky.	854
6.5.14.2.1 MERS	830	7.2.1.3.5 Zostupovanie hlavičky v II. pôrodnej dobe . . .	855
6.5.14.2.2 SARS	830	7.2.1.3.6 Mechanizmus pôrodu pri polohe pozdĺžnej	
6.5.14.2.3 COVID-19	830	záhlavím.	856
6.5.15 Nozokomiálne nákazy	832	7.2.1.3.6.1 Vstup hlavičky do roviny panvového vchodu .	856
<i>Andrea Kološová</i>		7.2.1.3.6.2 Rotácia hlavičky v rovine panvovej hlbiny	
6.5.15.1 Definícia, rozdelenie	832	(vnútorná rotácia)	857
6.5.15.2 Infekcie v mieste chirurgického výkonu (SSI). .	833	7.2.1.3.6.3 Deflexia hlavičky a jej pôrod.	858
6.5.15.3 Epidurálny absces, infekcia hlbokých		7.2.1.3.6.4 Vonkajšia rotácia hlavičky a dokončenie	
paravertebrálnych svalov, meningitída alebo osteomyelitída	835	pôrodu plodu	858
6.5.15.4 Endometritída	835	7.2.1.3.7 Jednotlivé typy panvy a vplyv na II. pôrodnú	
6.5.15.5 Chorioamnionitída	835	dobu	858
6.5.15.6 Infekcie močového traktu (UTI, CAUTI)	836	7.2.1.3.8 Pôrod placenty	859
6.5.15.7 Mastitída	836	7.3 Vedenie fyziologického pôrodu záhlavím	860
6.5.15.8 Prevencia infekcií súvisiacich s pôrodom	837	7.3.1. Príjem rodičky	860
6.6 Viacplodové tehotenstvo.	838	7.3.2 Vedenie I. pôrodnej doby	860
<i>Ivana Kacerovská Musilová</i>		7.3.2.1 Sledovanie stavu plodu	861
6.6.1 Embryológia dvojčiat	839	7.3.2.2 Sledovanie progresie vaginálneho nálezu	861
6.6.2 Epidemiológia	839	7.3.2.3 Sledovanie zdravotného stavu rodičky	862
6.6.3 Stanovenie chorionicity a amnionicity	839	7.3.2.4 Podpora rodičky	862
6.6.3.1 Sonografia do 8. gestačného týždňa	839	7.3.3 Vedenie druhej pôrodnej doby	863
6.6.3.2 Sonografia v 9. až 14. týždni.	840	7.3.4 Vedenie tretej pôrodnej doby	863
6.6.3.3 Sonografia po 15. týždni	841		
6.6.4 Vrodené vývojové chyby	841	8. Rizikový a patologický pôrod.	867
6.6.5 Rast plodov.	841	8.1 Indukcia pôrodu	867
6.6.6 Predčasný pôrod.	842	<i>Erik Dosedla</i>	

8.1.1 Úvod	867	8.5.4.2.4 Vedenie pôrodu panvovým koncom	900
8.1.2 Definícia, rozdelenie	867	8.5.4.2.4.1 Spontánny pôrod plodu	900
8.1.3 Indikácie	867	8.5.4.2.4.2 Parciálna extrakcia plodu	900
8.1.4 Kontraindikácie	868	8.5.4.2.4.3 Totálna extrakcia plodu pri naliehaní	
8.1.5 Metódy preindukcie pôrodu	868	panvovým koncom	903
8.1.6 Metódy indukcie pôrodu	871	8.6 Prolaps pupočníkovej šnúry	904
8.1.7 Podmienky indukcie pôrodu	871	<i>Jozef Záhumenský</i>	
8.1.8 Programovaný pôrod	872	8.7 Skalená plodová voda	906
8.1.9 Komplikácie indukcie pôrodu	872	<i>Jozef Záhumenský</i>	
8.2 Intrapartálna asfyxia	875	8.8 Pôrod mŕtveho plodu	908
<i>Jozef Záhumenský</i>		<i>Jozef Záhumenský</i>	
8.2.1 Hypoxicko-ischemická encefalopatia (HIE)	876	8.8.1 Úvod	908
8.2.2 Intrapartálny manažment hroziacej hypoxie plodu	877	8.8.2 Epidemiológia	908
8.3 Zastavenie pôrodu	879	8.8.3 Rizikové faktory	908
<i>Jozef Záhumenský</i>		8.8.3.1 Rasové a sociálne faktory	908
8.3.1 Úvod	880	8.8.3.2 Vek a anamnéza neplodnosti	909
8.3.2 Rizikové faktory	880	8.8.3.3 Pôrodnícka anamnéza	909
8.3.3 Diagnóza dysfunkčného pôrodu	881	8.8.3.4 Viacplodová gravidita	909
8.3.4 Prevencia a liečba dysfunkčného pôrodu	882	8.8.3.5 Celkové ochorenia matky	909
8.3.4.1 Adekvátne predpôrodná príprava	882	8.8.3.6 Poterminová tehotnosť	909
8.3.4.2 Podpora rodičky a pozitívna atmosféra	882	8.8.4 Známe príčiny vnútromaternicového úmrtia plodu	909
8.3.4.3 Intimita a eliminácia rušivých vplyvov	882	8.8.4.1 Rastová reštrikcia plodu	909
8.3.4.4 Poloha rodičky, jedlo, pitie	882	8.8.4.2 Predčasné odlučovanie placenty a fetomaternálna	
8.3.4.5 Amniotómia	883	hemorágia	910
8.3.4.6 Augmentácia pôrodu oxytocínom	883	8.8.4.3 Chromozómové anomálie a vrodené vývojové chyby	910
8.3.5 Zastavenie pôrodu v II. pôrodnej dobe	884	8.8.4.4 Infekcie	910
8.3.5.1 Vysoký priamy stav	884	8.8.4.5 Pupočníkové príčiny	910
8.3.5.2 Hlboký priečny stav	885	8.8.5 Diagnostické zhodnotenie	910
8.3.5.3 Abnormálna rotácia hlavičky	885	8.8.6 Vedenie pôrodu	911
8.3.5.4 Deflekčné naliehanie a držanie	886	8.8.7 Poradenstvo do nasledujúcej tehotnosti	911
8.3.5.4.1 Naliehanie predhlavím (Praesentatio syncipitis)	886	8.9 Vaginálny pôrod po cisárskom reze	913
8.3.5.4.2 Naliehanie čelom (Praesentatio frontis)	887	<i>Peter Kaščák</i>	
8.3.5.4.3 Naliehanie tvárou (Praesentatio faciei)	887	8.9.1 Úvod	913
8.3.5.4.4 Združené naliehanie	888	8.9.2 História	914
8.4 Dystokia ramienok plodu	889	8.9.3 Riziko verzus benefit	914
<i>Jozef Záhumenský</i>		8.9.3.1 Riziká a benefity pre matku	915
8.4.1 Úvod	889	8.9.3.2 Riziká a benefity pre plod	915
8.4.2 Definícia a výskyt	889	8.9.4 Kontraindikácie vaginálneho pôrodu po cisárskom	
8.4.3 Rizikové faktory	890	reze	915
8.4.4 Prediktabilita a možnosti prevencie vzniku	890	8.9.5 Predikcia úspešnosti vaginálneho pôrodu	916
8.4.5 Manažment dystokie ramienok	891	8.9.6 Ruptúra uteru	917
8.4.6 Následky dystokie ramienok	894	8.9.7 Plánovanie ERCS	919
8.5 Pôrod plodu v polohe pozdĺžnej panvovým koncom	896	8.9.8 Vedenie pôrodu	919
<i>Jozef Záhumenský</i>		8.10 Patológia III. pôrodnej doby	922
8.5.1 Úvod	896	<i>Jozef Záhumenský</i>	
8.5.2 Výskyt	897	8.10.1 Placenta adhaerens	922
8.5.3 Etiológia	897	8.10.2 Hypotónia, atónia uteru	923
8.5.4 Manažment tehotnosti a pôrodu	898	8.10.3 Inverzia uteru	924
8.5.4.1 Obrat plodu vonkajšími hmatmi	898	8.10.4 Pôrodné poranenie	926
8.5.4.2 Pôrod plodu panvovým koncom	899	8.10.4.1 Poranenie cervixu	926
8.5.4.2.1 Selekcia rodičiek	899	8.10.4.2 Poranenie vulvy, pošvy a hrádze	927
8.5.4.2.2 Indukcia pôrodu	899	8.10.4.2.1 Epiziotómia	928
8.5.4.2.3 Mechanizmus pôrodu panvovým koncom	899	8.10.4.2.2 Diagnostika a ošetrovanie pôrodných poranení	928

8.11. Využitie možností intervenčnej rádiológie v pôrodnictve	932
<i>Andrej Klepanec</i>	
8.11.1 Úvod	932
8.11.2 Embolizácia popôrodného krvácania	933
8.11.3 Profylaktická infúzia balónov pri pôrode.	934
8.11.4 Intervenčná rádiológia pri ektopickej gravidite	935
8.11.5 Endovaskulárna liečba venózneho trombembolizmu	936
8.12 Anestézia a analgézia v pôrodnictve	937
<i>Ján Slávik, Erik Dosedla</i>	
8.12.1 Anestézia v pôrodnictve	937
8.12.1.1 Fyziologické zmeny v tehotenstve a ich význam pre anestéziológa	937
8.12.1.1.1 Respiračný systém a metabolizmus	937
8.12.1.1.2 Tráviaci systém	938
8.12.1.1.3 Muskuloskeletový systém	938
8.12.1.1.4 Nervový systém	938
8.12.1.1.5 Cirkulácia	938
8.12.1.1.6 Krv	939
8.12.1.1.7 Uropoetický systém	939
8.12.1.1.8 Zhrnutie dôsledkov fyziologických zmien pre anestéziológa	939
8.12.1.2 Anestézia tehotnej pacientky pre nepôrodné operácie	941
8.12.1.2.1 Predoperačný manažment	942
8.12.1.2.2 Peroperačný manažment	942
8.12.1.2.3 Pooperačný manažment	942
8.12.2 Pôrodná analgézia a anestézia	942
8.12.2.1 História	942
8.12.2.2 Pôrodná bolesť dnes	942
8.12.2.3 Ciele pôrodnickej analgézie	943
8.12.2.4 Metódy pôrodnickej analgézie	944
8.12.2.4.1 Nefarmakologické metódy	944
8.12.2.4.2 Farmakologické metódy	944
8.12.2.4.2.1 Systémová analgézia	944
8.12.2.4.2.2 Regionálna analgézia/anestézia	945
8.12.2.4.2.2.1 Infiltračná anestézia	945
8.12.2.4.2.2.2 Pudendálny blok	945
8.12.2.4.2.2.3 Paracervikálny blok	946
8.12.2.4.2.2.4 Epidurálna analgézia	946
8.12.3 Anestézia pre cisársky rez	948
8.12.3.1 Predoperačná príprava	948
8.12.3.2 Celková anestézia pri cisárskom reze	949
8.12.3.3 Neuroaxiálna anestézia pri cisárskom reze	949
8.12.4 Postpunkčná cefalea (postdural puncture headache – PDPH)	950
8.13 Pôrody mimo zdravotníckeho zariadenia	952
<i>Petra Oľapková</i>	
8.13.1 Pôrody mimo zdravotníckeho zariadenia – plánované	953
8.13.1.1 Faktory ovplyvňujúce miesto pôrodu	954
8.13.1.2 Charakteristika žien	954

8.13.1.3 Kritériá pre pôrod mimo zdravotníckeho zariadenia	954
8.13.1.4 Nepriaznivé výsledky u matky	955
8.13.1.5 Nepriaznivé výsledky u novorodenca	955
8.13.2 Pôrody mimo zdravotníckeho zariadenia – neplánované	955

9. Základy neonatológie 958

9.1 Úvod	958
<i>Peter Krcho</i>	
9.2 Vyšetrenie novorodenca	960
<i>Dana Dolníková</i>	
9.3 Neonatálna resuscitácia	965
<i>Peter Krcho</i>	
9.3.1 Pravdepodobnosť resuscitácie	965
9.3.1.1 Plánované pôrody doma	966
9.3.2 Fyziologická postnatálna adaptácia	966
9.3.2.1 Manažment telesnej teploty	966
9.3.2.2 Úvodné zhodnotenie	966
9.3.3 Resuscitácia novorodenca	967
9.3.3.1. Pomôcky potrebné na resuscitáciu	967
9.4 Pôrodný traumatizmus novorodenca	972
<i>Dana Dolníková</i>	
9.4.1 Trauma hlavy	972
9.4.2 Poškodenie miechy a periférnych nervov	974
9.4.3 Poranenia skeletu	974
9.4.4 Poranenia vnútorných orgánov	975
9.4.5 Záver	975
9.5 Neonatálne infekcie	976
<i>Eva Vajdová, Miroslava Jurčištinová, Ladislava Bondová, Monika Rosolanková</i>	
9.5.1 Úvod	977
9.5.2 Sepsa	978
9.5.2.1 Syndróm fetálnej zápalovej odpovede	978
9.5.2.2 Neonatálna sepsa	978
9.5.2.2.1 Úvod	978
9.5.2.2.2 Epidemiológia	978
9.5.2.2.3 Patofyziológia	978
9.5.2.2.4 Etiológia	979
9.5.2.2.5 Klinické prejavy	979
9.5.2.2.6 Diagnostika	979
9.5.2.2.7 Terapia	980
9.5.2.2.8 Prognóza	980
9.5.3 Pneumónia	980
9.5.3.1 Rizikové faktory a etiológia	981
9.5.3.2 Klinické prejavy	981
9.5.3.3 Diagnostika	981
9.5.3.4 Terapia	981
9.5.4 Bakteriálna meningitída	982
9.5.4.1 Výskyt	982
9.5.4.2 Pôvodca ochorenia	982
9.5.4.3 Klinické prejavy	982

9.5.4.4 Diagnostika	982
9.5.4.5 Terapia	983
9.5.5 Herpetická meningoencefalitída	983
9.5.5.1 Výskyt	983
9.5.5.2 Klinické prejavy	983
9.5.5.3 Diagnostika	984
9.5.5.4 Terapia	984
9.5.5.5 Prevencia	984
9.5.6 Omfalitída	984
9.5.6.1 Pôvodca ochorenia.	984
9.5.6.2 Klinické prejavy	984
9.5.6.3 Diagnostika	984
9.5.6.4 Terapia	984
9.5.7 Ophthalmia neonatorum.	985
9.5.7.1 Klinické prejavy a pôvodcovia ochorenia	985
9.5.7.2 Diagnostika	985
9.5.7.3 Terapia	985
9.5.7.4 Prevencia	985
9.5.8 Toxoplazmóza	985
9.5.8.1 Epidemiológia a výskyt	986
9.5.8.2 Spôsob prenosu	986
9.5.8.3 Klinické prejavy	986
9.5.8.4 Diagnostika	986
9.5.8.5 Terapia	986
9.5.9 Rubeola.	986
9.5.9.1 Epidemiológia a spôsob prenosu	987
9.5.9.2 Klinické prejavy	987
9.5.9.3 Diagnostika	987
9.5.9.4 Terapia	987
9.5.10 Cytomegalovírus	987
9.5.10.1 Pôvodca a spôsob prenosu.	987
9.5.10.2 Klinické prejavy	987
9.5.10.3 Diagnostika	988
9.5.10.4 Terapia	988

10. Život ohrozujúce stavy matky 989

Zuzana Nižňanská

10.1 Úvod.	990
10.2 Antepartálne krvácanie	990
10.2.1 Antepartálne vaginálne, cervikálne krvácanie	990
10.2.2 Predčasné odlučovanie placenty – abruptio placentae	991
10.2.2.1 Úvod	991
10.2.2.2 Klinický priebeh	991
10.2.2.3 Diagnostika a stanovenie ďalšieho postupu	992
10.2.2.4 Liečba.	993
10.3 Postpartálne krvácanie.	993
10.3.1 Definícia	993
10.3.2 Najčastejšie príčiny	993
10.3.2.1 Hypotónia až atónia uteru	993
10.3.2.2 Rezíduá po pôrode	996
10.3.2.3 Pôrodné poranenia	997

10.3.2.3.1 Ruptúra uteru	997
10.4 Embólia v pôrodnictve	999
10.4.1 Trombembolická choroba – akútna pľúcna embólia	999
10.4.2 Vzduchová embólia.	1000
10.4.3 Embólia plodovou vodou.	1001
10.5 Septický syndróm a septický šok	1003

11. Pôrodné operácie 1007

Jozef Záhumenský

11.1 Dilatácia a kyretáž	1007
11.1.1 Úvod	1007
11.1.2 Výskyt	1007
11.1.3 Indikácie	1007
11.1.4 Priebeh	1007
11.1.5 Kontraindikácie a komplikácie	1008
11.2 Kliešťový pôrod.	1010
11.2.1 Úvod	1010
11.2.2 Popis nástroja	1010
11.2.3 Výskyt	1012
11.2.4 Indikácie operácií	1013
11.2.5 Priebeh operácie	1014
11.2.6 Kontraindikácie a komplikácie	1014
11.3 Vákuumextrakcia	1016
11.3.1 Úvod	1016
11.3.2 Popis nástroja	1016
11.3.3 Výskyt	1017
11.3.4 Indikácie na operáciu	1017
11.3.5 Priebeh	1017
11.3.6 Kontraindikácie a komplikácie	1017
11.4 Cisársky rez.	1019
11.4.1 Úvod	1020
11.4.2 Výskyt	1020
11.4.3 Indikácie na operáciu	1022
11.4.4 Priebeh	1022
11.4.4.1 Predoperačná príprava a časovanie.	1022
11.4.4.1.1 Plánovaný (elektívny) cisársky rez.	1022
11.4.4.1.2 Akútny cisársky rez.	1023
11.4.4.2 Tromboprofylaxia	1023
11.4.4.3 Infekčná profylaxia	1023
11.4.4.4 Operačná technika	1024
11.4.4.5 Zvláštne situácie.	1026
11.4.5 Kontraindikácie a komplikácie	1026
11.4.6 Ako udržať prijateľnú frekvenciu cisárskych rezov na pracovisku	1027
11.4.6.1 Úvod	1027
11.4.6.2 Plánované cisárske rezy.	1027
11.4.6.2.1 Nepôrodné indikácie	1028
11.4.6.2.1.1 Oftalmologická indikácia	1028
11.4.6.2.1.2 Neurologická indikácia	1028
11.4.6.2.1.3 Psychiatrická indikácia	1029
11.4.6.2.1.4 Kardiologická indikácia.	1029
11.4.6.2.1.5 Ortopedické indikácie	1029

11.4.6.2.1.6 Reumatologické indikácie	1029	12.2.2.1.1 Faktory z hľadiska liečiva	1055
11.4.6.2.1.7 Infekčné indikácie	1030	12.2.2.1.2 Faktory z hľadiska materského organizmu . .	1056
11.4.6.2.1.8 Respiračné indikácie	1030	12.2.2.1.3 Faktory z hľadiska detského organizmu . .	1056
11.4.6.2.2 Pôrodnícke indikácie	1030	12.2.2.2 Posúdenie miery prestupu liečiva	
11.4.6.2.2.1 Stav po myomektómii	1030	do materského mlieka	1057
11.4.6.2.2.2 Stav po závažnom poranení hrádze		12.2.2.2.1 M/P kvocient	1057
pri predošlom pôrode	1030	12.2.2.2.2 Denná dávka liečiva prijatého dojčeným	
11.4.6.3 Akútne cisárske rezy	1032	dieťaťom v mlieku	1057
11.4.6.3.1 Známky asfyxie	1032	12.2.2.2.3 Expozičný index	1057
11.4.6.3.2 Nepostupujúci pôrod	1032	12.2.2.2.4 Stanovenie plazmatickej koncentrácie	
11.4.6.4 Audit	1032	u dojčeného dieťaťa	1058
11.4.6.4.1 Leadership	1032	12.2.2.3 Klasifikácia liečiv užívaných počas dojčenia . .	1059
11.4.6.4.2 Pravidelné analýzy	1032	12.2.2.4 Záver	1060
12. Šestonedelie, laktácia a popôrodné obdobie . .	1037	12.3 Panvové dno a pôrod	1062
12.1 Fyziologické a patologické šestonedelie	1037	<i>Peter Papcun</i>	
<i>Erik Dosedla</i>		12.3.1 Anatómia panvového dna	1062
12.1.1 Fyziologické šestonedelie	1038	12.3.2 Anatómia pošvy z hľadiska statiky panvového dna	1064
12.1.1.1 Maternica po spontánnom pôrode	1038	12.3.2.1 Závesný aparát pošvy	1064
12.1.1.2 Maternica po cisárskom reze	1039	12.3.3 Patológia panvového dna	1065
12.1.1.3 Vaječníky a ich funkcia	1040	12.3.3.1 Epidemiológia	1065
12.1.1.4 Uropoetický systém	1041	12.3.3.2 Klasifikácia	1065
12.1.1.5 Zmeny vnútorného prostredia	1041	12.3.3.3 Rizikové faktory	1067
12.1.1.6 Kardiovaskulárny systém	1041	12.3.3.3.1 Vaginálny pôrod a panvové dno	1067
12.1.1.7 Hematologické zmeny	1041	12.3.3.3.2 Vaginálny operačný pôrod a panvové dno . .	1068
12.1.1.8 Gastrointestinálny systém	1041	12.3.3.3.3 Mechanizmus poškodenia panvového dna	
12.1.1.9 Metabolické zmeny	1041	počas pôrodu	1068
12.1.1.10 Antikoncepcia po pôrode	1041	12.3.3.4 Symptomatológia	1070
12.1.2 Patologické šestonedelie	1043	12.3.3.4.1 Mechanické príznaky	1070
12.1.2.1 Komplikácie po cisárskom reze	1043	12.3.3.4.2 Príznaky z oblasti močového traktu	1071
12.1.2.2 Zvyšky po pôrode (residua post partum) . . .	1044	12.3.3.4.3 Defekačné príznaky	1071
12.1.2.3 Infekcie	1045	12.3.3.4.4 Sexuálne príznaky	1071
12.1.2.3.1 Infekcie rany po epiziotómii	1045	12.3.3.5 Diagnostika	1071
12.1.2.3.2 Infekcia rany po cisárskom reze	1046	12.3.3.5.1 Anamnéza	1071
12.1.2.3.3 Panvový absces	1046	12.3.3.5.2 Fyzikálne vyšetrenie	1072
12.1.2.3.4 Peritonitída	1047	12.3.3.5.3 Zobrazovacie techniky	1072
12.1.2.3.5 Hlboká panvová tromboflebitída (trombóza		12.3.3.6 Liečba	1074
ovariálnych žíl)	1047	12.3.3.6.1 Konzervatívna liečba	1074
12.1.2.3.6 Sepsa	1047	12.3.3.6.2 Chirurgická liečba	1075
12.1.2.3.7 Endometritída	1048	13. Nepôrodnícka problematika zasahujúca do práce	
12.1.2.3.8 Parametritída	1048	zdravotníkov v odbore perinatológia	1076
12.1.2.3.9 Uroinfekcie	1048	13.1 Psychologické aspekty perinatálnej starostlivosti . .	1077
12.1.2.3.10 Puerperálna mastitída	1049	<i>Hana Celušáková</i>	
12.2 Laktácia a jej význam, farmakoterapia počas		13.1.1 Úvod	1077
laktácie	1051	13.1.2 Tehotenstvo	1077
12.2.1 Laktácia a jej výhody	1051	13.1.2.1 Fázy tehotenstva	1078
12.2.1.1 Úvod	1051	13.1.2.2 Vytváranie vzťahu – attachmentu – medzi	
12.2.1.2 Materské mlieko	1051	matkou a prenatálnym dieťaťom	1080
12.2.1.3 Podpora dojčenia	1053	13.1.2.3 Možný dosah zdravotnej starostlivosti	
12.2.2 Farmakoterapia počas laktácie	1055	na psychiku tehotnej	1081
12.2.2.1 Faktory ovplyvňujúce prestup liečiv		13.1.2.4 Prenatálny skrining vývojových chýb dieťaťa . .	1081
do materského mlieka	1055	13.1.3 Pôrod	1083

13.1.3.1 Fázy pôrodu	1084
13.1.3.2 Vplyv rutinných procedúr a intervencií na fyziológiu pôrodu	1085
13.1.3.3 Pôrodná bolesť	1087
13.1.3.4 Úloha sprevádzajúcich osôb pri pôrode	1089
13.1.3.5 Krátke zamyslenie o moci a kompetenciách	1091
13.1.4 Význam kontaktu „koža na kožu“ (skin to skin) bezprostredne po pôrode – prečo podporovať raný kontakt medzi matkou a dieťaťom	1092
13.1.5 Peripartálne psychické poruchy	1094
13.1.5.1 Baby blues	1095
13.1.5.2 Úzkostné poruchy	1095
13.1.5.3 Panická porucha	1095
13.1.5.4 Generalizovaná úzkostná porucha	1096
13.1.5.5 Obsedantno-kompulzívna porucha	1096
13.1.5.6 Popôrodná – peripartálna - depresia	1096
13.1.5.7 Posttraumatická stresová porucha po pôrode (PTSD)	1098
13.1.5.8 Okno tolerancie	1100
13.1.5.9 Popôrodná psychóza	1101
13.1.5.10 Liečba peripartálnych psychických porúch	1102
13.1.6 Základné odporúčania pre komunikáciu v perinatologickej starostlivosti	1103
13.1.7 Psychosociálna podpora a krízová intervencia v náročných situáciách	1105
13.1.7.1 Kontakt a zaangažovanosť	1106
13.1.7.2 Bezpečie a pohodlie	1106
13.1.7.3 Stabilizácia (ak je potrebná)	1106
13.1.7.4 Zhromažďovanie a poskytovanie informácií: aktuálne potreby a obavy	1107
13.1.7.5 Praktická pomoc	1107
13.1.7.6 Prepojenie alebo obnovenie sociálnej podpory	1108
13.1.7.7 Informácie o zvládaní stresu a mobilizácia zdrojov	1108
13.1.7.8 Sprostredkovanie následnej odbornej starostlivosti	1108
13.1.8 Záver	1109
13.2 Etické otázky reprodukčného zdravia. Ondrej Prostredník	1111
13.2.1 Úvod	1111
13.2.2 Definícia, medicínsky, sociálny a politický kontext	1111
13.2.3 Etické princípy	1111
13.2.4 Trendy v reprodukčnej medicíne	1112
13.2.5 Vzťah práva a etiky	1112
13.2.6 Európsky právny a politický kontext	1113
13.2.7 Tradícia prirodzeného zákona a jej alternatívy	1113
13.2.8 Morálny status ľudského embrya	1114
13.2.9 Moderné koncepty reprodukčnej autonómie a eugenika.	1114
13.2.10 Výhrada vo svedomí	1115
13.2.11 Etické problémy v reprodukčnej medicíne	1116
13.2.11.1 Umelé oplodnenie (IVF)	1116

13.2.11.2 Inseminácia, použitie vajíčok rôznych žien, darcovstvo zárodočných buniek a embryí.	1116
13.2.11.3 Kryokonzervácia	1118
13.2.11.4 Výskum kmeňových buniek	1119
13.2.11.5 Náhradné materstvo	1122
13.2.11.6 Prenatálna a predimplantačná diagnostika.	1123
13.2.11.7 Utajený pôrod a anonymné odloženie novorodenca.	1125
13.2.11.8 Interrupcia chemickou metódou.	1126
13.2.12 Záver	1126
13.3 Právne aspekty poskytovania perinatálnej starostlivosti	1129
Peter Kováč	
13.3.1 Úvod	1129
13.3.2 Práva a povinnosti pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti	1129
13.3.3 Právne normy týkajúce sa vedenia zdravotnej dokumentácie	1130
13.3.4 Mlčanlivosť zdravotníckych pracovníkov z pohľadu platných právnych predpisov	1134
13.3.5 Zodpovednosť pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti	1134
13.3.6 Informovaný súhlas, jeho odmietnutie a odvolanie z hľadiska platných právnych noriem	1135
13.3.7 Medicínsko-právne aspekty pôrodu	1137
13.3.8 Umelé prerušenie tehotenstva.	1138
13.3.9 Nedovolené prerušenie tehotenstva.	1140
13.3.10 Asistovaná reprodukcia	1140
13.3.11 Postup v prípade sťažnosti alebo trestného oznámenia.	1143
13.4 Princípy forenzej medicíny a znaleckej činnosti v gynekológii a pôrodníctve	1144
Norbert Moravanský	
13.4.1 Úvod	1144
13.4.2 Znalecká činnosť v odbore zdravotníctvo a farmácia.	1144
13.4.3 Postup lege artis v medicíne.	1145
13.4.4 Poznámky súdneho znalca k informovanému súhlasu v gynekologicko-pôrodnickej praxi	1147
13.4.5 Mlčanlivosť zdravotníckych pracovníkov a jej význam z pohľadu forenzej medicíny	1151
13.4.6 Zdravotná dokumentácia a jej význam vo forenzej medicíne	1151
13.4.7 Poznámky ku komunikácii s pacientom a jeho príbuznými	1154
13.4.8 Medicínske riziko a jeho komunikácia	1156
13.4.9 Omyl v zložitej diagnostickej situácii.	1157
13.4.10 Odborné medicínske pochybenie a jeho forenzné hodnotenie	1157
13.4.11 Forenzne významné špecifiká pri poskytovaní gynekologickej a pôrodnickej zdravotnej starostlivosti	1158
13.4.12 Postup znalca pri posudzovaní forenzne významnej situácie v klinickej praxi	1160

13.4.13 Nesprávne a sporné postupy znalca	1163
13.4.13.1 Pochybenia znalca pri zadovážení zdravotnej dokumentácie	1164
13.4.13.2 Inštitút odborného konzultanta znalca	1165
13.4.13.3 Práca znalca z klinického odvetvia s pitevným protokolom a interpretácia pitevných nálezov	1166
13.4.13.4 Práca znalca so spisovými podkladmi.	1166
13.4.14 Zhrnutie.	1167
13.5 Simulácia v pôrodnictve	1168
<i>Silvia Hnilicová</i>	
13.5.1 Prvá dimenzia – cieľ simulačnej aktivity.	1168
13.5.2 Druhá dimenzia – účastníci simulácií.	1169
13.5.3 Tretia dimenzia – úroveň skúseností účastníkov .1169	
13.5.4 Štvrtá dimenzia – doména zdravotnej starostlivosti	1169
13.5.5 Piata dimenzia – personál.	1170
13.5.6 Šiesta dimenzia – obsah edukácie.	1170
13.5.7 Siedma dimenzia – pacienti	1170
13.5.8 Ôsma dimenzia – technologický postup a prostriedky využívané počas simulácie	1170
13.5.9 Deviata dimenzia – priestor, kde sa simulácia koná	1171
13.5.10 Desiata dimenzia – aktivita participantov počas simulácie	1171
13.5.11 Jedenásta dimenzia – spätná väzba.	1171
13.5.12 Zhrnutie.	1171
13.6 Bezpečnosť pacientok na gynekologicko-pôrodných pracoviskách	1173
<i>Vladimír Černák</i>	
13.6.1 Všeobecné zásady bezpečnosti pacienta	1173
13.6.2 Koncept bezpečnosti pacienta	1173
13.6.3 Bezpečnostné inžinierstvo systémov	1173
13.6.3.1 Counterheroizmus – ANTIHEROIZMUS – tímová spolupráca	1174
13.6.3.1.1 Time out – preprocedurálny brífing	1175
13.6.3.1.2 Sign out	1175
13.6.3.1.3 Read back – spätná väzba	1176
13.6.3.1.4 Double check – dvojité kontroly	1177
13.6.3.1.5 Sterile cockpit – sterilný kokpit	1178
13.6.3.1.6 May day – stav núdze	1178
13.6.3.1.7 Crisis resource management – krízové riadenie zdrojov.	1178
13.6.3.2 Common knowledge – všeobecná znalosť	1179
13.6.3.3 Human factors engineering and ergonomics – inžinierstvo ľudského faktora a ergonomizácia.	1179
13.6.3.4 Just culture – kultúra spravodlivosti	1179
13.6.3.4.1 Hlásenie incidentov	1180
13.6.4 Systematický prístup k vyšetrovaniu nežiaducich udalostí	1181
13.6.4.1 Sekundárna obeť.	1183
13.6.5 Výskyt nežiaducich udalostí na gynekologicko-pôrodných oddeleniach	1184

13.6.6 Záver	1185
13.7 Kritériá hodnotenia kvality pôrodnickej starostlivosti	1186
<i>Silvia Hnilicová</i>	
13.7.1 Dimenzie kvality	1186
13.7.2 Zber dát o kvalite ZS	1186
13.7.3 Meranie a hodnotenie kvality	1186
13.7.3.1 Meranie a hodnotenie kvality pomocou indikátorov	1187
13.7.4 Indikátory v oblasti pôrodnictva	1188
13.7.5 Sledovanie kvality ZS v oblasti pôrodnictva	1188
13.7.5.1 Európa a Slovensko	1189
13.7.5.2 Projekt SPRIEVODCA PÔRODNICAMI	1190
13.8 Ľudské práva žien pri poskytovaní pôrodnej starostlivosti	1192
<i>Janka Debrecéniová</i>	
13.8.1 Ľudské práva a ich miesto v poskytovaní pôrodnej starostlivosti	1192
13.8.2 Ľudské práva žien pri poskytovaní pôrodnej starostlivosti ako osobitný katalóg ľudských práv	1193
13.8.2.1 Základné vymedzenie	1193
13.8.2.2 Povinné subjekty.	1193
13.8.2.3 Jednotlivé ľudské práva žien pri poskytovaní pôrodnej starostlivosti	1194
13.8.2.3.1 Právo na zdravie a na zdravotnú starostlivosť .1194	
13.8.2.3.2 Právo na dôstojné a rešpektujúce zaobchádzanie	1196
13.8.2.3.3 Právo na poskytovanie zdravotnej starostlivosti výlučne na báze informovaného súhlasu. . .1198	
13.8.2.3.4 Právo na informácie	1201
13.8.2.3.5 Právo na ochranu súkromného a rodinného života	1202
13.8.2.3.6 Právo na rovné zaobchádzanie a nediskrimináciu.	1204
13.8.2.3.7 Právo nebyť podrobená násiliu	1206
13.9. Násilie na ženách	1213
<i>Barbora Burajová, Zuzana Očenášová</i>	
13.9.1 Úvod	1213
13.9.2 Niektoré pojmy súvisiace s násilím na ženách pre teóriu a prax	1213
13.9.3 Následky partnerského násillia na ženách	1214
13.9.4 Partnerské násillie na ženách z pohľadu gynekológie a pôrodnictva	1214
13.9.4.1 Sexuálne násillie	1214
13.9.4.2 Partnerské násillie v tehotenstve	1215
13.9.4.3 Prevencia násillia a možnosti podpory žien zažívajúcich násillie	1215
13.9.4.3.1 Princípy intervencie	1216
13.9.4.3.2 Primárna prevencia násillia	1216
13.9.4.3.3 Sekundárna a terciárna prevencia násillia . . .1216	
13.9.4.4 Identifikácia partnerského násillia na ženách. . .1217	

14. Checklisty a algoritmy1220
Indukcia pôrodu – CHECKLIST1220
Dystokia ramienok – CHECKLIST1221
Pôrodnícky perioperačný CHECKLIST pred cisárskym
rezom1222
Závažné život ohrozujúce krvácanie po pôrode –
CHECKLIST.1223
Zhodnotenie rizika venózneho tromboembolizmu (VTE)
u tehotných1225

Odporúčané režimy použitia MISOPROSTOLU
v pôrodníctve – FIGO 2017.1226
Algoritmus pre diagnostiku a manažment rastovej
reštrikcie plodu1227
Slovenská verzia Wijma delivery expectancy
questionnaire (S-WDEQ)1228
Register1230
Medailón hlavného autora1247

Doing now what
patients need next

